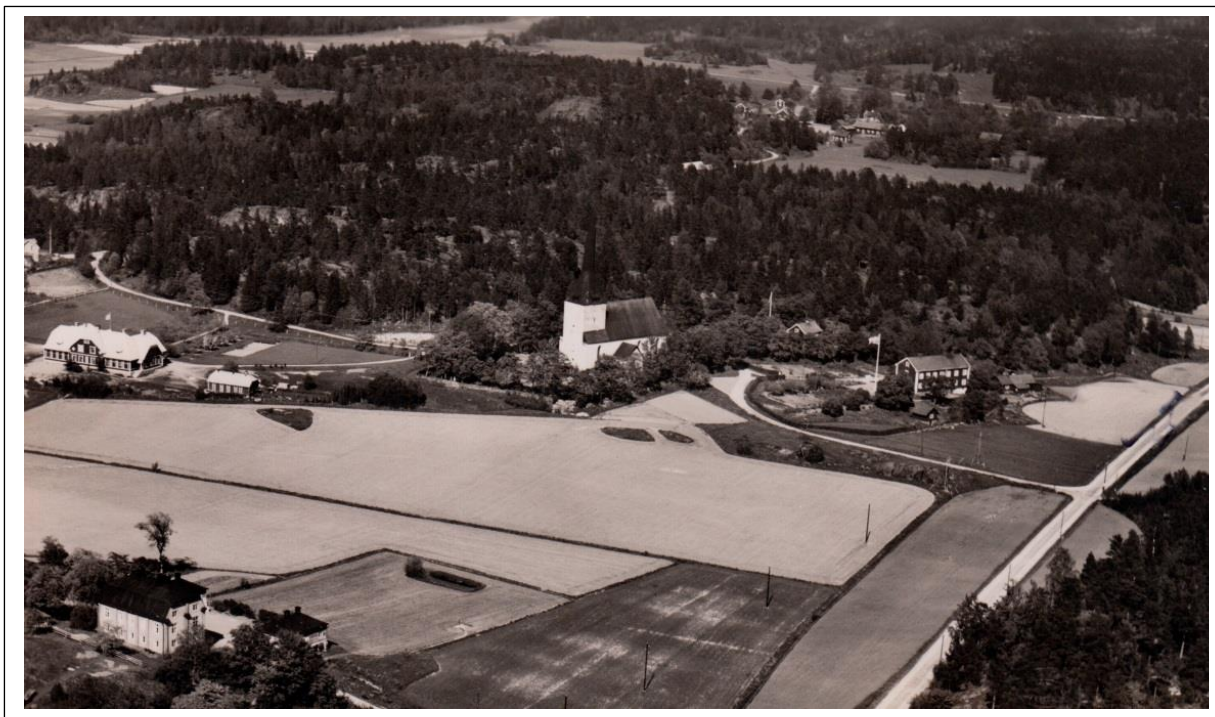

Om familjen Israelsson som 1927-69 ägde och drev Hässlingby gård i Österhaninge kyrkbygd samt om deras stora och ganska okända släkt.

Av Gustaf Israelsson

Kyrkbygden med Hässlingby i förgrunden. Därefter skymtar från vänster Rosenhills affär, Skolan, Kyrkan och Ålderdomshemmet samt i bakgrunden Sanda och Dalarövägen cirka 1,75 km bort. Bilden från 1938.

Krönika av Gustaf Israelsson i minnet efter min Far Axel Israelssons uppgifter.

Den tillägnas:

Mina barn Matilda, Teresia och Per.

**Mina barnbarn, Matildas Ebba och Alexandra
Samt Teresias Ellen och Arvid.**

Mina syskon Karl-Axel, Anna, Bengt och Erik.

Samt alla efterkommande led i hela släkten från Gustaf Israelsson.

Uppgifter om en del intressanta personer i de släkter som utgår från och finns omkring Gustaf Israelssons
farföräldrar, Israel Hansson, Backagården, Öskevik 12 juli 1837 - 11 januari 1902
och

Charlotta Augusta Pettersson (Pehrsdotter), Gräveby 7 augusti 1844 - 14 september 1917.
De vigdes i Gräveby kyrka den 18 juni 1869

År 2000 var deras avkomlingar med de ingifta omkring 600 varav de flesta levde

Bara nummer avser att personen är äldre än Gustafs Far. K och nummer är Fars kusin och S och nummer är Gustafs sysling

Farmor och hennes släkt

I tidigt 1700-tal gifte sig en soldatänka Kumlin från Kumla(?) med en bonde i Gräve socken ca 1 mil V om Örebro.

Hon var så dominant att mannen tog hennes efternamn och det var för cirka 300 år sedan säkert mycket ovanligt.

Enligt Uppsala landsarkiv finns namnet Kumlin i Täby sockens, Örebro län, kyrkoarkiv från min farmors morfar klockaren Anders Kumlin i Täby Klockaregård född 1768 i Kumla.

Grävesläkten är påverkad av de lekmanarörelser som omkring 1850 uppkom som motkraft till den lite äldre Roparrörelsens för hårda angrepp på prästerna då Roparna samlades i massor för att ropa ut sitt förakt över statskyrkoprästernas sätt att verka.

Det mest uppseendeväckande roparmötet hölls vid midsommartid 1843 i Kvistbro i södra Närke då en dag mer än 3000 människor lyssnade på 3 ropare från Västergötland.

Landshövdingen i Örebro sände ut polis för att gripa predikanterna men folket kämpa emot med bössor och påkar så det tog 3 dagar innan polisen kunde gripa predikanterna.

Enligt andra källor pågick striderna hela tiden dygnet runt.

I detta andliga läge bildade 1887 Edvard Hedin på Torp i Kräcklinge vid Örebro på nåden, förlåtelsen och musiken Helgelseförbundet. Första mötet hölls i Torps loge vid midsommar och trots att de sedan 1994 ingår i Fribaptistförbundet samlas 15000 varje år i ett veckolångt möte i Torps loge.

År 1895 gav de ut psalmboken Hjärtesånger. Redan första året var hälften av pastorerna och missionärerna kvinnor så 1995 var 658 av 1317 utbildade kvinnor. De missionerar i U-länderna och för att göra Europa mer kristet i Sydfrankrike, detta för att katolikerna ska bli mer lika urkristendomen. Torp låg nära Riseberga där Olof Hedengren 1855 byggde Sveriges första bönhus.

Min farmor, Charlotta Augusta Hansson, 1844-1917, Backagården, Öskevik, var enligt inbjudan till vigselakten den 18 juni 1869 född Pettersson - trots att faderns förnamn var Pehr. I vigselboken däremot skrivs hon som Pehrsson.

1869 års Lysnings- och Vigsels-Bok									
År	Månad	Dag	Lysnings-		Förlofningens namn, stånd, yrke, nationalitet och trosbekännelse (om främmande)	Födelse-	Barns antal	Barns namn	Barns dödsdag
			månad	dag					
1869	1	23			Bergman, Anna, född Hansson i Örebro, Åkeri, Åkeri. Hansson, Pehr, född Pettersson i Örebro, Åkeri, Åkeri.	1837	1		
						1839	1		23

Hon var

släktens huvudman trots att hon var kvinna och hade en bror som var häradsdomare och en som var Sveriges konsul i Rom.

Hon fick 13 barn varav min Far Axel var yngst. Endast de tre söner och fyra döttrar nådde vuxen ålder, ett barn och ett tvillingpar föddes svaga och dog snart efter födseln och ett tvillingpar dog i scharlakansfeber. Dottern Hulda dog 1923 när hon var 42 år. Farmor tog även hand om **K4** som var 14 år yngre än Axel och var lika livlig varför farmor i nästan 45 år ända tills hon själv var runt 70 år måste uppfostra bångstyriga barn.

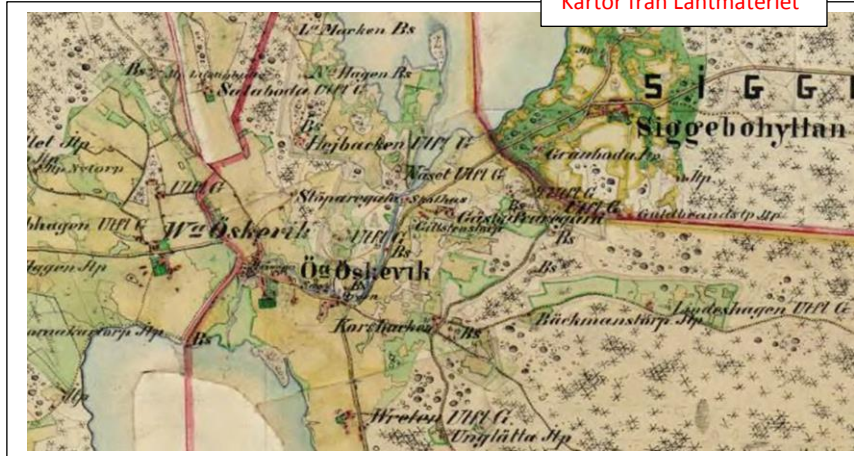
Fars syster Emma, mormor till Torsten Hallman som ingår i uppräknningen efter S-gruppen, var så livlig att farmor ständigt förmanade henne att lugna sig lite. Men

Emma svarade alltid:

“Mor det går inte för jag har ju ett hoppare och ett dansareben”.

Kartor från Lantmäteriet

2. Min farmors bror Karl Kumlin, KK, föddes 1854 i Gräve och dog där 1938. Han tog studenten och uppfann, patenterade och tillverkade den vändbara stämpeln både i Göteborg och 14 år i Italien. Han var också vinimportör och var Sveriges konsul i Rom. KK kunde fem språk och han var mycket temperamentsfull och charmerande och spelgalen. Några gånger löste farmor som släktens huvudman ut honom från Monte Carlos kasino. Han besvarade farmors förebråelser med *“Kära Lotta, vet Du då inte att för att njuta av livet skall man leva det som om var dag är den sista”* men till slut förlorade han hela förmögenheten i Monte Carlo. Han lär gärna ha påpekat att ingen annan svensk har blivit utlöst från ett kasino lika många gånger som han.

KK var gift i Italien men hade i Sverige 2 oäkta söner, **K4** och **K5**, med en dotter till ingenjör Knut Lindmark som 1883 konstruerade och byggde första Katarinahissen i Stockholm. Mer anmärkningsvärt sett för hela världen är att i sent 1880-tal byggde han med frysteknik den tunnel som än förbinder västra Stockholm med den östra.

Denna kvinna förblev hela livet igenom förälskad i KK och försökte nå honom när hon visste att han var i Gräve eller besökte Sverige. KK var alltid på sin vakt så när han såg att hon var i antågande sa han: *“Ho kommer”*. Just när hon klev in genom stora dörren i Gräve smet han ut genom bakdörren eller i stor brådska genom ett fönster. Ibland kom han inte undan och en gång blev resultatet sonen **K5**.

Samtidigt med KK gick den ett år äldre Claes Lagergren, CL, bondpojke från Asker, i Örebro gymnasium. För 150 år sedan var bondpojkar ovanliga i gymnasiet så de kände säkert varandra.

Båda två blev vinhandlare i Rom och CL sökte sig till påven och blev som 36-årig ärfdig påvlig markis. CL gifte sig som änkeman med en stormrik amerikanska och köpte med hennes pengar Tyresö slott söder om Stockholm medan KK förlösade sina inkomster på Monte Carlos casino.

Min kusin Sigvard Andersson, **S4**, är egentligen syssling men hans halvsyskon är mina äkta kusiner för hans far Karls första hustru var min faster Hulda. Han blev på 1960-talet vVD i Sveriges Slakteri-förbund och ansvarig för utlandshandeln.

På en del affärsresor till Italien, mer än 30 år efter att KK hade flyttat därifrån, träffade han några gånger italienare som kom ihåg KK för hans heta temperaments skull.

K1. Hjalmar Thyresson, HT, född runt 1880, död 1943, var lektor i Västerås och son till min farmors syster Edla, 1856-1941, som var gift med Viktor Thyresson och han var lokförare på landets första normalspåriga järnväg Nora-Ervalla som öppnades 1856. HT var en känd humanist och kulturperson i hela Sverige. **S3-S5** är hans söner.

K2. Erik Kumlin, född i Gräve 1875 och död där 1960, var son till min farmors bror Pehr-Adolf Persson. När han som 12-årig slutade folkskolan sade han till föräldrarna:

“Jag har nu förstått att livets verkliga innebörd är att det är bara dom dumma som arbetar”. Därför skall jag aldrig göra det utan se på när andra gör det och en gång i veckan äta middag på Stadshotellet i Örebro med mina vänner.”

Han höll båda löfena genom hela livet.

Han var en trevlig man som levde ogift i eget hus i Gräve men i de sista åren blev han misslynt. Jag har träffat honom några gånger.

K3. Julius Andersson, JA, 1879-1932, var son till farmors bror Anders Persson och lantbrukare på Torpa gård i Hallsberg. Han startade och var huvudägare och VD för Närkes Elektriska AB, NEA-bolaget. I krisen i tidigt 1930-tal lånade han pengar från sitt egna bolag vilket uppdagades. Trots att det mesta var hans egna pengar skämdes han så över det att han tog sitt liv.

Barnen heter Juliusson och finns fortfarande kvar i trakten av Örebro där en av sönerna, Sten Juliusson, är en i bygden känd förtroendeman inom jordbrukets föreningsrörelse. NEA-bolaget var redan på JA:s tid stort. Det benämner sig 1998 för koncern och bedriver elverksamhet i Storstockholm och Mellan- och Västsverige. När jag 1995 besökte Gräve visste de unga där nästan ingenting om Juliussons därför att hela den övriga släkten *“hade mörkat Julius”*.

K4. Carl Kumlin, CK, 1901-1973, var äldste son till min farmors bror Karl Kumlin, KK ovan. Hans ogifta mor kunde inte eller tyckte att hon inte kunde ge honom en god uppfostran trots att hennes familj minst tillhörde lägre delen av Stockholms överklass så min farmor Charlotta uppfostrade honom.

CK:s morfar byggde den första ångdrivna Katarinahissen i Stockholm. Han blev snart efter invigningen av hissen deprimerad därför att någon begick självmord genom att hoppa från den.

CK emigrerade till USA så snart som han slutat folkskolan men återvände ganska fort till Sverige och startade en elfirma på Lidingö och han ägde några fastigheter där och i Bromma. Han talade och gestikulerade livligt och skrattade mycket och högt och var troligen en mildare kopia av sin far. Honom har jag träffat flera gånger.

K5. Per-Erik Kumlin, f 1907, var helbror till **K4**. Han uppfostrades av sin mor men var mycket lugnare än sin bror och var huvudbibliotekarie i Bonniers förlag. Jag har träffat honom några gånger.

Farfar och hans släkt

Min farfars farmor Kerstin Olsdotter, KO, 1760-1837, var dotter till Olof Persson på Siggebohyttan och gift med Erik Ersson, 1770-1835, Västra Öskevik. KO var syster med Anders Olsson, 1759-1818, som på 1790-talet byggde det välkända 38 m långa 2-våningshuset.

Siggebohyttan är en av de mest storslagna bergsmansgårdarna från Bergslagens storhetstid. Mangårdsbyggnaden innehåller 14 rum och 3 kök. Olof Nilsson ägde Siggebohyttan 1539 och dog där 1593. Den ligger vid sjön Usken i Lindesberg. Gården fanns i släktens ägo till 1901. Ägs numera av Örebro länsmuseum.

KO:s son, Hans Ersson, 1800-1853, var min farfars far och morfar till Per Eriksson som är förebild till Hjalmar Bergmans Markurell (i Vadköping). Han var bergsman och hyttfogde för en masugn mellan Nora och Linde och omkom då en mila slog eld.

3. Min farfar, Israel Hansson 1837-1902, köpte Backagården och blev bonde och gifte sig den 18 juni 1869 med hemmansägaredottern Charlotta Pettersson från Gräve. Han verkade både inom Svenska Missionsförbundet och inom nykterhetsrörelsen.

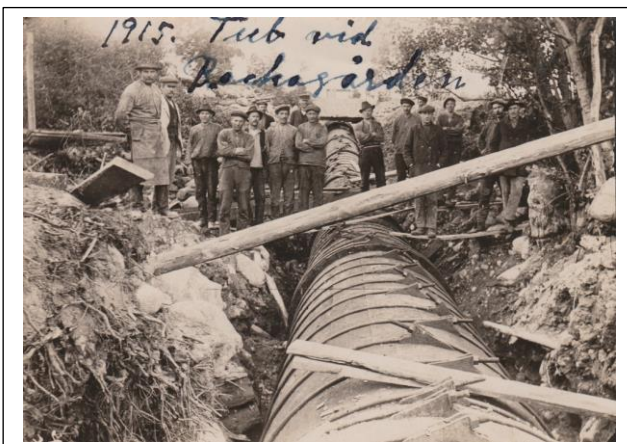

Min farfar, Israel Hansson

Farfar fick magcancer och opererades i hemmet på sommaren 1901. Bedövningen inför operationen skedde så att han bands på ett bord, fick en sup som på honom som nykterist torde ha gjort en stark effekt varefter doktorn med ett avpassat slag slog honom i huvudet med en plank.

Observera att detta skedde i en driftig och ganska burgen släkt i ett av det dåtida Sveriges mest utvecklade industriområden.

Fars bror Erik, 1880-1951, var bonde på föräldragården och byggde med grannbonden år 1915 ett kraftverk med en ganska lång träkulvert från ån vid Backagården till turbinen.

4. Farfars äldste bror, Erik Hansson 1832-1912, var hyttfogde i Västra Öskevik. I en bok står att han var arbetsam och duglig men "när arbetsveckan var slut gick han till krogen och rumlade och söp med hytt-drängarna till söndagsmorgon".

På söndagsmorgonen gick hustrun till krogen och satte på honom en ren vit skjorta så han såg snygg ut när hon tog honom med sig direkt från krogen till kyrkan.

5. Farfars syster Karin, 1825-1896, blev i tonåren kär i hyttdrängen Erik Ersson i Gråboda vilket inte godtogs av hennes rika föräldrar. Med honom fick hon 1850 som ogift en son, **K6**, förebild för Hjalmar Bergmans Markurell. Några år senare fick hon en son till, **K7**, med samme man. Hennes kärlek till Erik var så stark att hon, för att få föräldrarnas tillstånd att gifta sig med sin älskade torparson och därmed bli utstött ur släkten och leva på avsevärt lägre ekonomisk och social standard, lämnade sina två barn hos sina föräldrar och tvingades lova dem att inte få fler barn. Det kunde hon inte hålla utan de fick sonen Erik, 1859-1938, verkställare i Nora.

K6. Per Eriksson, PE, 1850-1924, som var Markurells riktiga namn ansågs av sin mormor vara en lat odåga. Morfadern dog när en kolmila rasade då han var på dess topp när PE var tre år. När PE som tolvåring gått ut skolan ville han till Örebro men en troligare uppgift är att mormodern inte stod ut med odågan så att han slängdes ut.

PE hade ett mycket gott affärssinne så han blev, trots att han kom till Örebro som utfattig pojke, snart så framgångsrik att stadens etablerade släkter blev avundsjuka.

Trots att han i hela livet verkade i Örebro- och Lindetrakten besökte han aldrig morföräldrahemmet bara fyra-fem mil från Örebro eller den övriga släkten som fanns i trakten.

Men hans mildare bror, som PE hela livet samarbetade med, ville ha besök varje vecka av min syssling Sigvards, **S4**, far, bonde i Gräve, för att Israel ville veta

Så tecknade Birger Lundquist
Anders de Wahl i rollen som
Markurell i full aktion.
Jämför med porträttet intill!

Bilderna är ur Erik Hjalmar Linders andra bok om Hjalmar Bergmans författarskap, *Kärlek och Fadershus farväl*. Den första heter *Sju världars herre*.

Hjalmar Bergman låter ofta Markurell tala föraktfullt om Packet men det är inte de utstötta eller arbetarna, som han högtaktade, utan det är släkten och överheten.

allt om släkten som han förhörde sig mycket noga om. Min Far träffade aldrig PE eller hans bror som nog tyckte att släkten behandlat modern, brodern och honom illa.

PE gifte sig med en ladugårdspiga på en av traktens herrgårdar. Tvärtomot Hjalmar Bergmans skildring var hon vacker och stilig och hade stark utstrålning.

Jag har foto på bröderna och henne där hennes utstrålning visar att hon var rikt rustad.

Beroende på PE stora framgångar sade Örebros alla banker i sent 1800-tal samtidigt upp alla PE:s krediter för att knäcka honom. Verkliga skeendet var således tvärtom som det skildras i boken men då hade boken inte blivit lika dramatisk och livlig.

PE:s hustru, ladugårdspigan

Då PE bildade Örebro sparbank flyttade så många sina pengar dit att banken och de styrande släkterna senare fick så stora problem att några gick under när de förlorade spararnas insättningar och sin största räntebetalare. En pamp misslyckas både i verkligheten och boken med att fly från skulderna och familjen med mycket pengar.

Ingen av Örebros bankmän ville eller vågade inte riskera sin sociala ställning genom att bli bankdirektör hos PE.

Men PE letade upp författaren Hjalmar Bergmans far som var bankkamrer i Ystad och gift med en

Örebrokvinna och han tog tjänsten.

I boken om Hjalmar Bergman skriver Erik Hjalmar Linder att familjerna umgicks och att den blivande författaren hade en mycket god kännedom om sin färgstarke huvudfigur och de släkter, som delvis av sitt ovan nämnda handlande, blev starkt beroende av för att inte komma på obestånd. Den egna banken gjorde PE ändå rikare.

Enligt samma källa hade PE vid sin död 1924 byggt så mycket som 1/4 av hela Örebro och ägde fortfarande stora delar av det han byggt. Jämsides med SCA:s var PE:s Örebro Dörrfabrik Sveriges största tillverkare av dörrar och fönster tills den omkring 1970 slogs samman med några andra dörrfabriker till Swedish Doors.

PE hade en mycket stark drift att äga. En lång tid efter PE:s död kunde man i Örebro-traktens överhet (som är en del av Packet i Markurells) inte skryta med att man var nära släkt med honom men vanligt folk tyckte om honom för han gav arbete åt många i alla sina byggen och i dörrfabriken så de kalla honom "Halva Stan".

Far har berättat att en hans få vänner utöver Bergmans var Örebros störste järnhandlare som länge försökt köpa sin affärslokal som han hyrde av en änka.

En dag när PE träffade honom sade PE: *"Kors, vad bror ser glad ut idag"*. Järnhandlaren svarade: *"Ja, kan Du förstå, änkan har just lovat att jag skall få köpa affären"*. Den plirige PE säger: *"Så roligt, för hur mycket om man får fråga?"*

Järnhandlaren svarar med beloppet varpå PE går direkt till änkan och bjuder över sin väns köpeskilling och PE får köpa istället. En lång tid efter PE:s död kunde man i Örebrotrakten inte skryta med att man var nära släkt med honom.

Det har i alla tider funnits så färgstarka personer i Fars släkt, min Far var en!

I teaterstycket hyllas Jesusbarnet i krubban på missionsförsamlingens julfest. Markurell var då så överväldigande glad för han just fått sitt förstfödda barn så han avbröt:

"det är väl inget att hålla på med Jesusbarnet nu när jag har fått Johan!"

Kan vara sant för så kunde min Far ha gjort. Han besökte ofta skolan utanför besöksdagarna och om någon elev inte kunde svara sade far: fråga den av oss syskon som gick i klassen, läraren lydde och ofta kunde vi svara.

Johan är hos Hjalmar Bergman en följd av att den stiliga före detta lagårdspigan som senare föredrog den sirliga adelsmannen och som försökte fly med alla pengarna från Markurell.

Israel Eriksson

K7. PE:s bror Israel föddes 1853. Han lämnade som PE morföräldrahemmet som 12-årig efter folkskolan eller slängdes troligare ut. Eftersom PE klarade sig bra så kunde han försörja sin bror. Israel besökte aldrig föräldrahemmet. Han gjorde en likartad men mindre karriär som sin bror i Örebro.

Hans beteende var lugnare än broderns och de arbetade ofta ihop så det är troligt att Israels förmögenhet ingår i PE:s ovan nämnda mycket stora.

K8. Min Far Axel föddes 6 juni 1886 och dog den 23 mars 1966 på Hässlingby. Han föddes med segerhuva som på den tiden ansågs vara säkert tecken på kommande framgång.

Redan från födelsen sägs hans mor ha tyckt mest om honom av alla 13 barnen.

Far Axel i sjuårsåldern

Som minstingen blev han mycket bortskämd av farmor som var 42 år då Far föddes. Enligt vad Fars syster Emma har berättat tvingade hon varje kväll, från det att Far var tre år ända tills han blev sju, någon av systrarna eller en piga att bära Axel ut till dasset *"för han har ju så ont i benen och är så mörkrädd"*.

Varenda kväll när de kommit ut till dasset sprang han genast ensam i mörkret till bostadshuset igen och ropade: *"Ha-ha-ha, jag var inte nödig"*

Trots det fortsatte farmor att skämma bort honom på detta sätt under fyra-fem år. Det var säkert obehövt och kanske direkt skadligt att förstärka hans medfödda, mycket starka självkänsla.

När farfar dog 1902 ärvde far och hans sex syskon de korta tillgångarna (utom Backagården) som var 2000 kronor vardera medan farmor satt kvar i orubbat bo. (En villa kostade med tomt ung. 10000 kr.)

När far sommaren 1907 blev myndig arrenderade han 1908 Bergsmanshyttan i Öskevik och troligen köpte han på hösten samma år Bondborn i Linde bergsförsamling. Fars syster Hulda hushållade några år åt honom.

Som 18-åring gjorde Far och en kamrat, sedermera agronomen Erik Eriksson i Strängnäs, en resa till Norrland och Norge. För att finansiera sin resa köpte Far billigt ett större parti äpplen som han sålde dyrt i minut vid längre uppehåll på stationerna.

Inför värnplikten ansåg Far helt rätt att han inte passade i ett kollektiv eftersom han var superegoist. Därför hade han vid mönstringen sett till att han nästan inte hade någon syn alls!

Far vid ett röse på Fagernäsfjället nära Narvik

Före 22 års ålder hade han gått några kurser på folkhög- och lantmannaskolor och varit lantbrukslev i Danmark och under något år också kontrollassistent för kor, först i Skåne och sedan i Vadstenatrakten. På den senare tjänsten sålde han tobaksvaror och köpte många och stora partier hö och halm av bönderna som han sålde med god vinst per järnväg till Stockholm.

En del bönder blev avundsjuka och försökte därför få Far avskedad från sin tjänst men eftersom han skötte tjänsten fick han behålla den. Fars lust att pruta och köpa billigt och sälja dyrt var väldigt stark. Jag har ett par gånger varit med om och skämts mycket när han hos goda vänner, som var handlare, prutade på billiga saker som bara kostade några kronor. När affären så småningom avslutades, mest efter Fars vilja, var dock båda nöjda.

Till 1917 köpte och sålde Far nio gårdar och ägde några samtidigt. När han såg att konkursen blev oundviklig 1919 arrenderade han ut Torslunda till syster Emmas son Herbert med sig själv som förvaltare,

Far arrenderade 1923-24 Hagelstena om 150 ha åker, 1925-26 det lite mindre Säby säteri på Ingarö och Mor ägde Hässlingby, totalt blev det tretton gårdar.

Far köpte bara gårdar som kallades dåliga men låg i bra jordbruksbygd och där de stora husens taknock och takrännor var raka för det bevisar att stommarna är bra.

De skulle ha mycket avverkningsbar skog som gav stor vinst men han kalavverkade aldrig, kanske mest därför att är skogen kalavverkad sänks försäljningspriset starkt.

Östgötarna lärde Far att ärter höjer bördigheten starkt, det var före konstgödseln, så första året sådde han ärtor på största åkern så spekulanterna såg bördigheten.

1914 köpte Far billigt den dåliga gården Husby i Vendel norr om Uppsala där han på två år tjänade in inköpspriset därför att dels ha avverkat mycket skog och sågat allt han hann med på gårdens egen såg, Han sålde gårdens såg- och kvarn för sig och slutligen, i första världskrigets starka prisstegring, den då förbättrade gården Husby för mycket högre pris än han hade köpt den för. Inkomstskatten var på den tiden drygt 10 %, inkl. reavinst skatten.

Som 31-årig köpte Far 1917 sin nionde ägda gård, Torslunda i Haga socken strax norr om Sigtuna. Far har berättat att hela vägen när körde dit med häst för att köpa Torslunda hörde han en röst som sade: *"Du skall inte köpa den här gården!"*

Men Far svarade i en timme: *"Det skall jag visst göra för det här är en mycket bra affär"*.

Ägaren och inspektoren uppgav 125 ha åker och 750 ha skog vilket allt stod i värderingsintyget. Då Far gick genom skogen när köpekontraktet skrivits såg han att skogen var mycket mindre. Men Far var så säker på att affären skulle förbli god när han hade lyckats justera ned köpeskillingen efter den riktiga arealen att han under förhandlingstiden deponerade

Torslunda Gård

resten, 180 000 kronor, mer än 10 gånger mer i dagens penningvärde, i bankfirman Bruno Söderström och Co.

Med bankfirman tecknade Far ett avtal att om den kom på obestånd så skulle hans insättning om 180 000 inte ingå utan vara en privat insättning hos ägarna. Direkt efter Fars insättning begärde bankfirman sig i konkurs. Det tecknade avtalet var helt rätt utformat så det skulle ha gällt. Men Far förlorade alla 180 000 i bankfirman därför att firmans VD, som ensam undertecknat överenskommelsen, bara hade teckningsrätt tillsammans med ytterligare en person så avtalet var ogiltigt. Vilket Far som var mycket duktig i att göra affärer tyvärr hade glömt att kontrollera.

Att Far anlät bankir istället för bank berodde på att något tidigare han hade köpt en gård med 14-dagars växel som slutlikvid utöver handpenningen och de befintliga banklånen. Trots att Far kunde visa att han skulle få fram de likvida medlen inom de 14 dagarna vägrade Västerås-banken, där Far då hade sina bankaffärer, att diskontera växeln. Far vände

sig då till bankir Bruno Söderström som genast diskonterade den.

Samtidigt ägde Far Söderby i Odensala norr om Märsta som var något mindre än Torslunda och kanske ytterligare någon gård. Hade han sålt en gård hade han, trots jätteförlusten av 180 000 kronor, klarat det av alla oförutsedda stora priset som kom 1919 efter första världskriget. Men så hade inte skett så 1919 gick Far i konkurs. När Far förutsåg olyckan arrenderade han på 4-årskontrakt ut Torslunda till sin syster Emmas, hon med *”ett hoppare- och ett dansareben”*, son Herbert åt vilken Far blev förvaltare. Tyvärr fortsatte priset under de närmaste åren så Far lyckades inte få ihop något nytt startkapital utan han började arbeta åt sin svåger August Pettersson som ägde och drev Gamla Uppsala gård, en lanthandel och en byggfirma. Några i släkten hade snällt, men tyvärr fel, lånat mycket pengar åt Far strax före konkursen och de hedersskulderna lades utanför konkursen och var betalda först 1949.

I det drama som nu följde finns en klart planerad ondska och en del troligen mest i oförstånd verkställd ondska och en stor del planerad och mycket uthållig godhet. (Som i de antika dramerna i de isländska sagorna och i många andra folksagor och ofta hos Ibsen, O’Neill m fl.) Vilket Far och hans familj har tvingats leva med.

Far stämde säljaren av Torslunda för bedrägeri men både denne och inspektoren förnekade under ed i alla domstolarna att de gett fel arealuppgifter och hos hypoteksföreningen hade värderingsintyget försvunnit och det gjorde att Far förlorade.

Kort efter domen söker inspektoren upp Far och ber: *”Israelsson måste förlåta mig för jag har varit hos en präst och biktat mig men det räcker inte. Snälla Israelsson förlåt mig!”*

Far svarar: *”Jag förlåter ingenting utan anmäler Er för mened istället.”*

Inspektoren svarar: *”Det är ingen ide för om Israelsson inte förlåter mig tar jag livet av mig”.*

Far svarar: *“Ett så stort kräk som Ni duger inte till att ta livet av sig.”*
Inspektoren lämnar Far utan att få förlåtelse och begår omedelbart självmord.

I stor känslosamhet och säkert stor ånger för att han inte förmått förlåta inspektoren berättade Far detta flera gånger för mig i sina sista år och ibland läste han sedan en vers ur Eddan.

För mig själv läste jag då ibland mittverserna i Frödings *“En fattig munk från Skara”* som Fröding har travesterat från denna Eddavers.

En bror till inspektoren var VD för spannmålsfirman Björkman och Co i Stockholm. Han betalade 1919-53, då min syster Anna och hennes man Hans och jag arrenderade Hässlingby, under 35 år, utan att säga någonting därom till Far, lite över noteringen för ärter och fröer för att sona sin brors brott.

Tänk att sådan uthållig godhet finns!

Några gånger berättade Far under sina sista år att när han efter Torslunda bar tegel hos sin svåger, som var både lantbrukare, lanthandlare och byggmästare, gick till Fyrisån och letade efter en stor och kantig sten men han hittade ingen som var tillräckligt kantig för att bli kvar i repet. Far ville på sin ålderdom berätta mycket mer men trots att jag var över 30 år var jag så oförstående att jag höll hans stora erfarenhet och mycket händelserika livsutveckling ifrån mig. Vilket jag nu sörjer mycket!

Eddan först.

***Den gode är ej så god,
att han ej på något ont bär.
Och den onde är ej så ond,
att han ej till något gott duger.***

Ur En fattig munk från Skara. Munken hade horat med en nunna, supit av klostrets nattvardsvin, slagits på tavernor och när abboten förebrädde honom för det mördade han abboten. För detta förklarades han i bann av påven och fredlös av kungen. Han infångades men före avrättningen lyckades han kanske fly, det framgår inte klart.

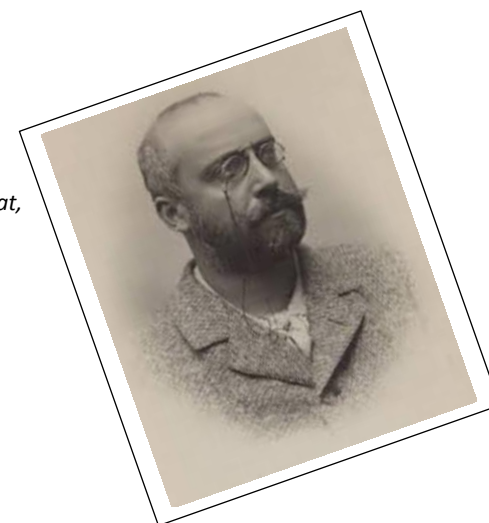

I Fröding dikt läste jag sista versen nedan för mig själv. Dikten har fyra verser före och fem efter de nedan anförda. Gehenna är i GT de osaligas vistelseort i livet efter detta.

*Då satte de mig i en nattmörk bur,
sen drevo de mig, som när vilda djur
sig trängta att bytet slita
och riva och gnaga och bita,*

*De lärde mig dödssynd och dolskhet och hat,
och bitterhet blev mig till dryck och mat.
Jag kände mig död och dömd och såld,
en förtappad i satans våld,
Mitt hem var byggt i Gehenna,*
jag ville mörda och bränna.*

***Men suset i skogen och forsens röst
och morgonens sken, som går upp i öst,
och regn, som i hösten gråter,
de gävo mig kärleken åter.***

*Och daggen och bäcken och fågelns sång
och ängarnas blommor och älgens gång
och ekorrems glädje i granens topp,
de gåvo mig åter levnadens hopp
och gåvo mig åter min ära
och lärde mig en ny lära.*

*Det är icke sant, som jag lärde mig förr,
att någon är utanför himmelens dörr,
ty varje själ därigenom går,
och ingen är get och ingen är får.*

*Den gode han är väl ej så god,
som själv han tror i sitt övermod.
Den onde han är ej så ond ändå,
som själv han tror, när kvalen slå.
Ty skall Du ej mycket berömma, ej mycket häckla och döma.*

Epiktetos, 50-138 e Kr, en frigiven slav och 3:e stoans 2:a profet sade:
"Skall Du pröva Din skrytsamhet, gå då ut i öknen, törsta i två dygn, fyll
Din mun med vatten, spotta ut det och säg det åt ingen".

(Sigvard Andersson, **S4**, och andra i vår släkt har gjort liknande varför
släkten är ganska okänd. Trots att Sigvard bodde i Västerhaninge i mer än
10 år visste få där vad han gjorde. Det är stor skillnad mot det vanligare -
att vara en överhets- och prästkrypare.)

Epiktetos frigavs då ägaren fylldes av beundran då han förnöjde sig och
gästerna med att spräcka Epiktetos smalben med att slå kilar igenom det.
Epiktetos gav inget klagoljud från sig så ägaren sade: "Du är min jämlike
så jag gör Dig till en fri man".

När Far bar tegel på ett av svågerns byggen söker en bankdirektör, i en
bank där Far haft sina affärer, upp honom och erbjuder arrendet av
Hagelstena i Knivsta.

Far säger: "Jag har inga pengar och en gård om 300 tunnland åker kan
inte drivas utan eget kapital".

Bankdirektören svarar: "Vi vet att Israelsson inte har några pengar men vi
ställer upp med allt som Ni behöver".

Kanske återigen en hel del godhet?

Svågern/byggmästaren skrevs för arrendet 1923-24, då säljer banken
Hagelstena till ett lågt pris men Far hade inte lyckats få ihop tillräckligt
med pengar för att köpa den.

När Far tillträtt Hagelstena 1923 sökte han en husföreståndarinna. Mor,

Matilda Vilhelmina Nilsson,
mjölnardotter född 5 juni 1894 i
Önnestad och död 13 juli 1963 på
Hässlingsby, fick platsen.

Mor tänkte efter Önnestads
folkhögskola bli hushållslärare och
hade kommit in på Fackhögskolan i
Uppsala, då Sveriges bästa, men
måste avstå för hon hade inte råd
efter folkhögskolan.
Hon började istället arbeta som
köksa på olika skånska gods. De gifte
sig våren 1924 och Karl-Axel föddes i

oktober samma år på Hagelstena.

Efter Hagelstena arrenderade Far 1925-26 Säby säteri på Ingarö i Värmdö
kommun. Säby var något mindre än Hagelstena och avsevärt sämre än
den mycket bra gården Hagelstena. Ägaren fru Heimdahl sålde 1926 Säby
till NK som använde den som sin konferens- och rekreationsanläggning.

Mor Matilda år 1920

(Omkring 1970 sålde NK Säby till Atlas Copco, senare användes gården några år som vandrarhem men när jag åkte förbi där 1995 använde Atlas åter Säby i egen regi.)
Min syster Anna föddes på Säby 1926.

När Säby såldes köpte Far 1927 Hässlingby i Mors namn. Några släktingar gav lån och borgen. Solveig föddes där 1928, Bengt 1930, jag 1931 och Erik 1934.
Min syster Annas tre äldsta barn föddes på Hässlingby,

Ann-Charlott 1951, Kristina 1954 samt Sven-Olof 1958. Även mina döttrar föddes här, Matilda 1966 och Teresia 1968.

Hässlingby år 1950

Gustaf Israelsson, 174 cm, med 2 m hög rapsplanta från Hässlingbys trädgårdsjord. Det var rapsens vanliga längd i trädgården men utanför var den cirka 0,5 m kortare

Trädgården avgränsades mot dammen av flera meter lerjord som hindrade dammens översta vatten att läcka ut i mulljorden. Bördigheten var mycket högre i trädgården än i den omgivande leran som av Hässlingbys myckna naturgödsel och Fars ärtodling varje år också var bördig.

På Hässlingby tog Far i sent 1930-tal ner alla gamla träd i trädgården framför Stora huset och planterade nya fruktträd men eftersom de bara var något år i de hårda krigsvintrarna 1940-42 så dog de flesta och då gjorde Far om trädgården till åker.

Trädgårdens djupa mulljord var säkert itkörd för gränsen mellan dess mycket höga mullhalt och leran syntes mycket klart nästan som en rak linje ända tills jag flyttade från Hässlingby 1969.

Ditkörning av mulljorden hade rätt säkert skett före Bergius eftersom han inte skriver något om det i ACTA HORTI BERGANI. Band 20. No 1

Raps på samma fält 40 år senare

Vår familj drabbas här på Hässlingby av en ofattbar tragisk händelse, Solveig omkommer under skördetiden 1943 av en olyckshändelse på gården.

Solveig serverar den sista lördagen som hon lever på traktens skördefest 1943 i magasinet på John Larssons arrendegård Småhamra på Sandemars fideikommiss. Småhamra ligger på Åvavägen några km innanför Hammarby som nu är välkänt för sina basjirhästar.

Någon vecka före detta mötte Solveig och Far fotografen KW Gullers på en gata i Stockholm. Han stannade dem direkt och ville fotografera Solveig. Istället kom de överens om att han med den då högt ansedda tidningen SE skulle göra ett fotoreportage om Solveig på skördefesten. Så skedde men Solveig dog i en olycka innan tidningen hann tryckas så det kom aldrig ut. När vi tröskade några dagar efter skördefesten tog Solveig emot halmen och slog då i lek en häftig kullerbytta och föll då så olyckligt att hon trots 1 m tjock halm bröt nacken och avled.

Gullers var så snäll att han gav alla hennes syskon flera foton av Solveig på skördefesten.

Solveig serverar på skördefesten i Småhamra år 1943.

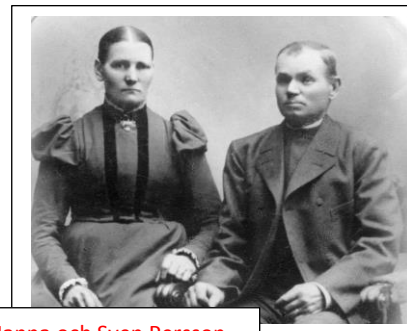
Solveigs konfirmation Pingsten 1943. Far håller Pärla med Erik, Gustaf och Bengt på ryggen. Foto morbror Bernhard Land, gift med Mors syster Greta

Mor och hennes släkt

Även i Mors ganska stora släkt finns en del intressanta och dugliga personer och flera starka kvinnor men ingen har släktforskat så därför vet man inte så mycket om den.

Omkring 1870 friade min mor Matildas farfar Sven till sin kusin Hanna i Östergården.

Hennes föräldrar var så framsynta att de sa att det får Hanna avgöra och hon sa: *Nej!* Sven blev så ledsen att han föll i häftig gråt inför dem men när Hanna såg hur böjd av sorg han gick hem på slätten sprang hon ifatt honom och sa: *Det är klart att jag vill gifta mig med Dig Sven men jag trodde ju att det var gården och inte mig du ville ha.* De sades att de som i sagan levde lyckliga i alla sina dagar men Sven blev tidigt blind.

Hanna och Sven Persson

Morfar som beväring, tidigt 1890-tal

Morfar Nils Svensson, (1871-1957) född och död i Önnestad, förlovade sig i tidigt 1890-tal med kusinen Anna på Östergården men då Ida kom till trakten bröt morfar med Anna och gifte sig istället med Ida. Hon var född 1872 och dotter till en skattebonde (självägande) i Göteryd i Småland och dog 1963 i Önnestad.

Östergården var med nära 100 ha åker en av Önnestads största gårdar medan morfars föräldragård var en nummergård om 25 ha åker.

Den var granngård till Östergården och låg mitt emot kyrkan medan prästgården låg 1 km norr om Önnestads samhälle.

Nummergårdarna bildades vid laga skiftet på tidigt 1800-tal och mest i Skåne då storgodsens styckades. Lagen gällde hela landet. Önnestads, som jag minns, 39 nummergårdar bildades då Araslöv om över 1000 ha åker styckades.

Samtidigt som morfar bröt förlovningen med Östergårds-Anna hände något som jag vet för lite om därför att ingen vill tala om det men nästan alla i släkten utom systemn Anna blev så upprörda att de bröt med morfar vilket tyvärr varade igenom hela livet.

På Morfars 75-årsdag kom Östergårds-Anna objuden och ensam och gratulerade så fast hon efter morfars svek gifte sig med en av hans bröder aldrig glömde honom.

Ungefär samtidigt med deras bröllop omkring nyåret 1894 köpte morfar Bolleholms holländarkvarn som låg 1 km från Önnestad på den ofta blåsiga Kristianstadsslätten. Holländare är mycket effektiva därför att vinden ställer alltid vingarna i bästa läget.

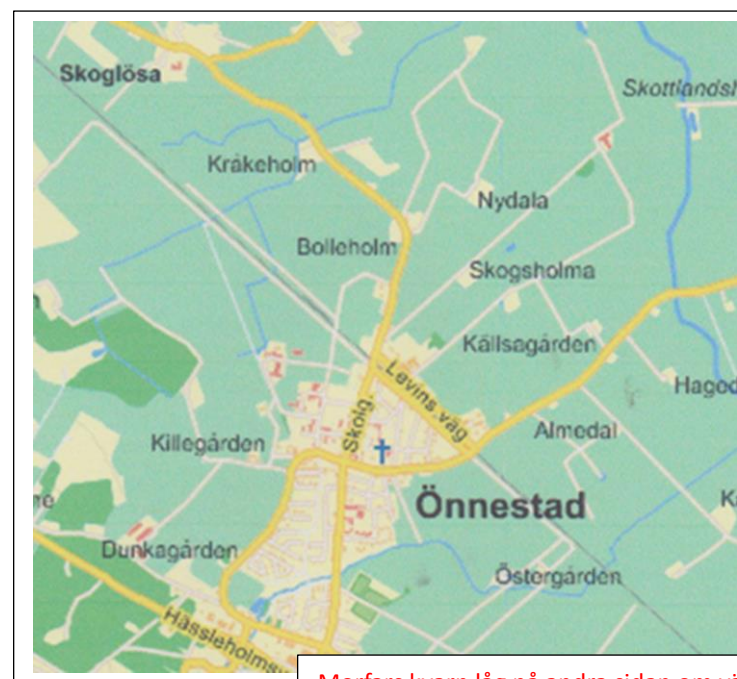
Strax före första världskriget byggde Morfar 1914 en elektrisk kvarn och sålde holländaren till Öland där den från 1916 var vindmölla i Grönhögen ända till 1950-talets mitt.

Ida och Nils Svensson

Morfar skulle med bygget av elkvarnen utöka kvarnrörelsen och därmed vinsten men så blev inte fallet därför att när det första världskriget bröt ut 1914 rekvirerade staten mycket säd och både 1917 och 1918 var svåra missväxtsår och därefter kom 1930-talets stora depression så elkvarnen var bara riktigt lönsam några år i 1920-talets mitt.

Det och att de sista barnen föddes långt in på 1900-talet, gjorde att morfar ofta hade det ekonomiskt kärtv ända till andra världskrigets början 1939 men då var han 68 år.

Morfars kvarn låg på andra sidan om vägen snett uppåt höger om "m" i Bolleholm och låg något före kurvan på vägen och i kanten på den vita ytan. Morfars föräldrars gård låg mitt emot kyrkan och gränsade till Östergården.

Morfars kvarn på Grönhögen, är 15 m hög plus en 3 m hög tillbyggd stenfot eller 18 m totalt.

På Öland finns cirka 20 holländare av vilka Sandviks i Löttorp är Nordens största och en av världens största väderkvarnar. Den är 18 m plus 8 m tillbyggd stenfot eller totalt 26 m och vingbredden är 24 m vilket är bara någon meter mer än Grönhögens. Elkvarnens höga

kostnader jämfört mot den mycket driftbilliga holländaren och att alla barn blev vuxna (2 vuxna dog 1919 i Spanska sjukan som ofta tog de starkaste) var ett skäl till att morfar inte kunde hjälpa Mor med pengar till Fackhögskolan så hon måste avstå från den trots att hon liksom flera av syskonen var studiebegåvad.

Men brodern Viking var så duktig i skolan att han ändå som Mors enda syskon fick ta studenten. Nästan direkt fick han ett stipendium för studier i Holland men där fick han så svår tuberkulos att hela ena lungan måste tas bort. När han efter flera år blivit frisk orkade han inte ha vanliga arbeten så han arbetade i arkiv ända till pensionen.

Morfars syster Anna var en bestämd kvinna. Mor berättade stolt att då kvinnorna fick rösträtt 1921 tog Anna med sig Mor till vallokalen en halv timme innan den öppnade för att de två säkert skulle hinna rösta före någon man och dom röstade först av alla.

Anna var ogift och skötte om föräldrarna för fadern var tidigt blind. Hon köpte i 40-årsåldern en bil och tog körkort och mina äldsta syskon minns att hon flera gånger skjutsade morfar och de släktingar som besökte dem till traktens många fina utflyktsmål.

Också en annan av Mors fastrar, Maria, var en bestämd kvinna. Hon gifte sig med en trädgårdsmästare i grannsocknen Färlöv och Maria var drivande i trädgårdsmästeriet som delvis under hennes ledning och långa aktiva tid blev Sveriges största rosenodling.

En av morfars bröder utvandrade till Amerika och han tog sig där namnet Swansson. Hans son Wallace Swansson hade en mycket hög tjänst i General Electric som då var världens högst värderade företag. Han besökte Sverige 1951 och tillbringade en dag på Hässlingby. På 50-talet startade han tillsammans med en GE-kollega en vitvarufabrik i Chile.

Den förlorade de utan ersättning då marxisten Allende med vänsterpartierna 1970 vann valet med låga 36,3 % men fick ändå parlamentet att utse honom till president.

Det skedde demokratiskt riktigt genom att några katolska partier stödde Allende därför att de tyckte att hans löfte att förbättra för storgodsens lantarbetare och småarrendatorer var mycket bra. Det därför att dessa väldiga mängder svårt underbetalda levde nästan på existensminimum samtidigt som storgodsägarna hade jätteinkomster och var stormrika.

Men Allendes kommunism drabbade även övriga näringslivet svårt och det gjorde ihop med att jordbruksexporten fördröjades att Chiles ekonomi försämrades mycket snabbt.

Trots att marxisterna bara hade cirka 10 % av rösterna började Allende i samarbete med Cuba och pengar från Sovjet att förvandla Chile till ett kommunistiskt land.

Allende var som kommunist världsunikt rättvis och bra för han mördade inte, enligt kommunisternas världsvida ovana, motståndarna eller fängslade några utan rättgång.

I sammanhanget måste man komma ihåg att högerfascisterna alltid har mördat lika mycket och att många storkapitalister ogenerat säljer sin själ till den som betalar bäst. Allendes kommunism skadade snart ekonomin så svårt att i väst oroades några för Chiles framtid. Då professor Bo Södersten, nationalekonom och (s)-riksdagsman, som förste svensk 1972 påpekade Chiles stora ekonomiska nedgångar fryste (s) ut honom.

Detta är inget försvar för att Pinochet efter statskuppen 1973 i sitt förfärliga och oförsvarliga styre mördade tusentals motståndare och det blir ändå värre sett mot att Allende inte mördade sina motståndare, han bestäl bara stora- och medelstora företagare och annat rikt folk. Men att dessa jättestölder tillsammans med Allendes marxism skulle hota demokratin förtiger även Västeuropas borgerliga intellektuella.

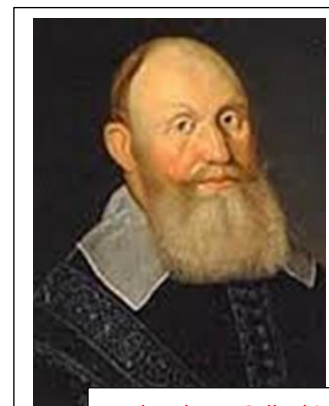
Lite om Hässlingbys historia

På 1700-talet såldes Hässlingby ensamt eller med eller utan Utö och Utö gruvor genom ekonomiska transaktioner inom i huvudsak samma ägarsläkt, släkten Wefwerstedt, nästan 20 gånger.

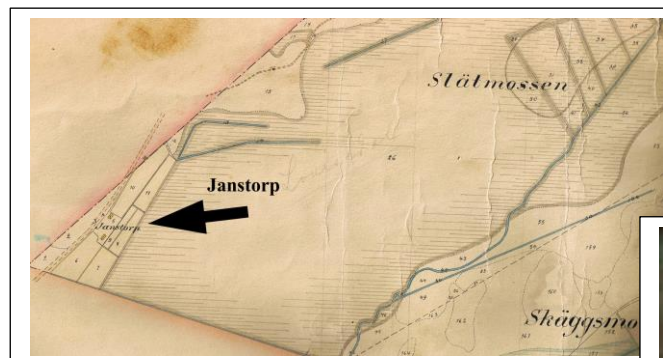
Några övriga ägare genom åren

Gustaf II Adolfs kusin, riksamiralen Karl Karlsson Gyllenhielm, 1574-1650, hans arvingar gjorde 1664 Hässingby till säteri som med Lundby och från 1705 Åbrunna var 5 1/8 mantal eller cirka 425 ha, varav 100 ha åker, till styckningen 1925. Fredrika Bremer-gymnasiet, från 2010 Fredrika Bremer-skolan byggdes på Hässlingby och Söderbys marker.

Torpet Janstorp som nu finns vid Tingshuset i Västerhaninge låg på Hässlingbys ägor strax norr om det nuvarande Värmeverket.

Karl Karlsson-Gyllenhielm

Professor Bergius 1730-1790, skaparen av Bergianska Trädgården i Stockholm, köpte 1787 Hässlingby. På tre år planterade han enligt ACTA HORTI BERGANI. Band 20 N: o 1. nästan 1000 träd varav några hundra fruktträd samt många ekar, almar och oxlar.

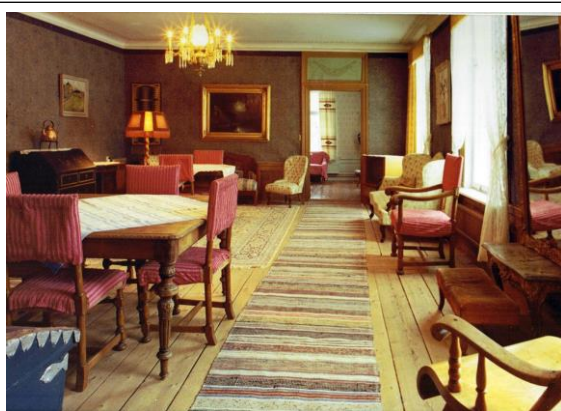
Per Johan Bergius

Det gamla torpet Janstorp räddades för eftervärlden av Haninge Hembygdsförening då det demonterades och flyttades till Tingshus-tomten i Västerhaninge.

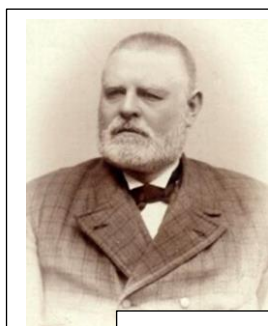

År 1805 köpte författarinnan Fredrika Bremers, 1801-1865, far Hässlingby-komplexet och han ägde och bodde på granngodset Årsta. Fredrika startade 1832, tio år före folkskolestadgan, en folkskola för sockens alla barn i stora salen på Hässlingbys andra våning där så många som 80 skolbarn fick plats och den drevs ända till 1867.

I stora salen på Hässlingby bedrevs Fredrika Bremers undervisning på 1830-talet. Bilden från 1968

År 1853 sålde Bremers Hässlingby och Årsta till L J Hierta, Aftonbladets grundare, och snuskungen Hellgren. Tre år senare sålde de Hässlingby, Lundby och Åbrunna till P D Corins arvinge, omyndiga dottern Edla Charlotta, född 1849.

Isak Odén

Som förmyndare hade hon sin avlidne fars kompanjon, skepparen Johan Erik Fogelström från Vaxholm.

Hässlingby och de båda andra gårdarna sköttes nu under tio år av inspektoren Isak Odén som kom från Stegsholm på Gålö.

Trots att Edla Charlotta äger dessa stora gårdar och dessutom ett antal hus i Stockholm och kan tyckas välbärgad, väljer hon att utbilda sig till lärarinna.

Lars Johan Hierta

Vykort, troligen på 1910-talet

Lantbruk var troligen en dålig affär under denna period, billigt spannmål flödade in i Sverige.

Från år 1869 vistades mamsell Corin i Stockholm som seminariestuderande.

1871 var hon klar med utbildningen och flyttade till Gävle och tog anställning som folkskollärarinna. Hon verkade där till 1905 och förblev ogift.

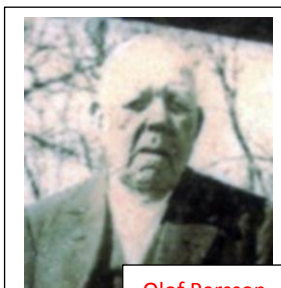
År 1876 blir kyrkvärden Pehr Pettersson ägare till Hässlingby. Han var en bygdens son, född på Sanda år 1816 och son till lantbrukaren Johan Olof Persson. Han hade varit bonde på Hammarby men kom nu närmast från Berga gästgiveri och blev kvar i 27 år.

Pehr Pettersson

Han sålde då gården till Olof Persson som brukar Hässlingby till 1916 då han efter en konkurs flyttade till en av Ribbygårdarna i Västerhaninge. Denna gård övertogs senare av sonen Albert, välkänd kommunalpolitiker och nämndeman i grannsocknen.

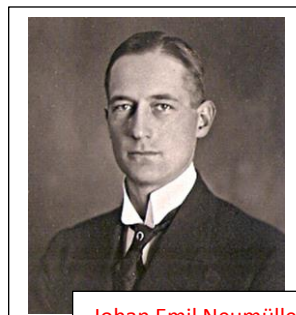
Ny ägare blev då bryggarsonen och agronomen Johan Erik Neumüller, sonson till grundaren av familjebryggeriet. Han arrenderade dessutom Solberga av kyrkan.

Olof Persson

Under en kort tid verkade här på Neumüllers tid Verner Vering som då kommit från Ringarum. Neumüller köpte 1919 Vevelsta i Sörmland och flyttade dit men behöll Hässlingby till 1921.

Efter Neumüller kom i november 1921 Anders Andersson till Hässlingby från Kumla tillsammans med hustru och två döttrar. Medan Neumüller av prästen skrivits som godsägare noteras Anders Andersson som hemmansägare. Anders Andersson gjorde dock konkurs och flyttade i januari 1924 till Fellingsbro. Då kom i stället godsägaren Ernst Valdemar Pettersson från Katrineholm och blev kvar till 1925 i juni då han flyttar till Fagersjö i Brännkyrka.

Johan Emil Neumüller

Pettersson lyckades dock få bra betalt för gården då han 1925 sålde till de båda kompanjonerna Johansson och Göransson. Redan hösten 1926 är det åter dags för en konkurs på Hässlingby. Trots ett stort uttag av timmer från gårdens skogar gick inte företaget att rädda.

Nu köptes Hässlingby av direktören Carl Johansson från Kumla. Johansson lät avstycka torpen Herrhagen, Fågelsången, Kikartorp, Nytorp med flera till disponenten Carl Persson i Stockholm.

Under ägarkarusellen på 1920-talet prioriterades jordbruket allt mindre – de odlade arealerna missköttes och byggnaderna fick förfalla. Flera av ovan nämnda ägare spekulerade i sitt korta ägande. Vissa av dem tjänade stora pengar, medan andra gjorde stora förluster och fick sin ekonomi och sina liv slagna i spillror.

Vyn över tvåkyrkovägen är från Österhaninge kyrkas 55 meter höga torn. Först syns Hesslingeby, därefter villan Hässléhom, Österhaninge prästgård, prästgårdsarrendatorns bostad med flaggan, mangårdsbyggnaden på Hesslingeby utgård Åbrunna fränsåld i mitten på 1920-talet, den fridlysta Drottning (Kristina ?) tallen, kyrkoherdebostaden i Västerhaninge och prästgårdens ladugård samt sist den 3 km bort belägna Västerhaninge kyrka. Hesslingeby i Österhaninge på Södertörn ägdes enligt legenden på 1200-talet av 2 systrar. En syster byggde Sankta Gertruds kyrka i Österhaninge, en Sankta Birgittas kyrka i Västerhaninge. Se Åke V. Ström, Haninge kyrkornas skyddshelgon och Uppsala universitetsbibliotek, Samling av Södermanlands minnesmärken, 1731, sid 98, Joh. Fors.

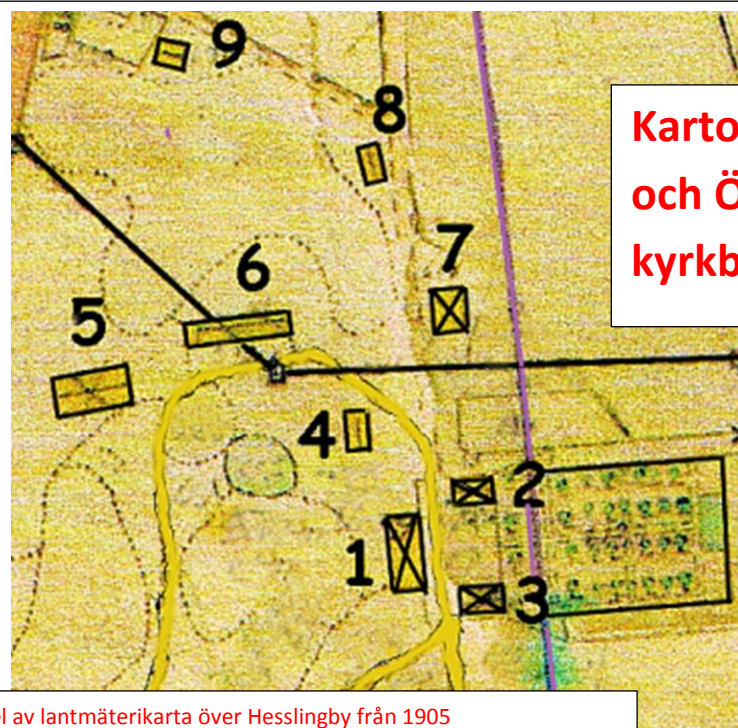
Linoleumtryck av Kjell Olson med Tvåkyrkovägen Österhaninge konstförening utgav det 1975 i samband med deras 25-årsjubileum. Åke V Ströms artikel "Haninge kyrkornas skyddshelgon" finns i Östra Södermanlands kulturhistoriska förenings årsskrift Täljebygden 1951.

Hässléby från Kyrkvägen
år 2012.

T.h. nuvarande arrendatorn
Rolf Norlin

Kartor på Hässlingby och Österhaninge kyrkby

Del av lantmäterikarta över Hässlingby från 1905

1 Mangårdsbyggnad	2,3 Flyglar
4 Visthusbod, ägarnas	5 Spannmålsmagasin
6 Herrgårdsstallet, lider	7 Arbetarbostad, 4 lgh
8 Svin och hönshus, anställdas	9 Smedja

Häradskartan över Österhaninge från 1905

Om min Far

Fars advokat i Torslundarättegången var stjärnadvokaten Dag Sjöberg. (Ungefär som Leif Silbersky nu) Sjöberg föreslog att han skulle undandra så mycket som han kunde ur konkursboet och att de skulle dela summan lika. Men när konkursen avslutades behöll advokaten hela summan, 44 000. När Far krävde att överenskommelsen skulle hållas svarade han alltid:

“Vi får båda fängelse, jag tål det, Israelsson tål det inte.”

Flera gånger, långt efter andra världskriget, kunde Far bli tvärarg över det och for in till Sjöberg som alltid släppte in Far och utan opposition tog mot en rejäl utskällning.

Några gånger mötte Far honom på gatan och skällde ut honom i andras närvaro. Han anmälde aldrig Far för ärekränkning.

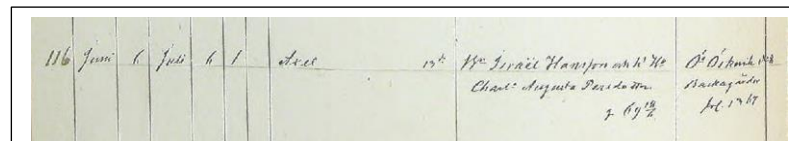
Betänk att så medvetet genomförd ondska finns och kanske är den vanlig hos framgångsrika advokater. Sjöberg var rikt rustad och satt i advokat-samfundets styrelse och kort tid i författarförbundets.

Torslundas värderingsintyg återkom 1938 då Hypoteksföreningens VD tvärt dog. När hans kassaskåp öppnades låg det värderingsintyg han i ed förnekat att hypoteksföreningen hade där. Min äldsta bror Karl-Axel minns klart när nye VD:n ringde och sade att de funnit intyget som visade att Far hade haft rätt i allt. Far försökte få resning men det var elva år efter domslutet och var därför preskriberat sedan ett år.

Utöver att Far inte kommit på obestånd om de genomförda ohederligheterna hade kunnat bevisas och om inte fastighetspriserna fallit så våldsamt var det tragiskt även på det sättet att släkten vägrade lägga in lånen i konkursen.

Man skall aldrig ha stora lån i släkten därför att om den dras med kan den inte hjälpa den som drabbats.

Födelseboken Lindesbergs fs 1886

Axel Israelsson
1886 – 1966

Född på Backagården,
Östra Öskevik i
Lindesbergs fs.

Död på Hässlingby i
Österhaninge fs.

Beroende på att konkursen skedde när fastighetspriserna var extremt låga och att Torslunda såldes när priserna var extremt höga i början av 1920-talet blev utdelningen nästan full. De i sammanhanget små släktlånen hade då fått nästan full utdelning.

Fars kusin Karl Andersson som var bror med **K3** och far till **S4** samt gift med Fars älsklingssyster, den verkligen hulda Hulda, vägrade hela tiden att ta emot någon avbetalning för de 20 000 (i dag flera 100 000 kronor) som han lånat till *“en som drabbats så hårt som Du har”*.

Tänk att en sådan godhet kan finnas!

Trots att Far var mycket bestämmande var han också tolerant. För oss barn gällde att vi måste gå i söndagsskolan något år längre än våra kamrater så när jag slutat måste min tre år yngre bror Erik gå minst två år till. Många av söndagsskoltimmarna i de åren tillbringade han istället i skogen och det visste säkert både Far och Mor men sade inget. Men efter konfirmationen uppmanades ingen av oss barn att gå i kyrkan så besöken var ganska sällsynta.

Far gick i kyrkan varje söndag och på senare år cyklade han ibland efter högmässan till Västerhaninge missionsförsamling.

Men Mor hade ingen hjälp med de sex barnen och det stora huset så hon hade sällan tid över för kyrkobesök.

Far var synsk liksom min f.d. fru Inga-Lill. Fars syster Hulda var hans hushållerska till dess att hon gifte sig omkring 1910 och kände honom således väl.

När Far köpt Torslunda drabbades han av högfärd så i parken hade han till exempel påfåglar och eftersom han var mycket släktkär bjöd han ofta in släkten.

Fars fromma syster Hulda sade en gång vid ett släktmöte 1917 hos Far på Torslunda: *“Axel, Du tackar väl Gud för att Du har fått det här”*.

Far svarade: *“Det här har jag gjort så det har jag ingen anledning att tacka Gud för”*.

Far ger inte efter för hennes upprepade uppmaningar att tacka Gud för sina framgångar så det slutar med att hans milda syster, som verkligen tyckte om sin bror, ändå vägrade att umgås med syndaren.

När Huldass make Karl en dag 1923 kommer in vid 9-tiden har Hulda mycket ont i magen. Karl ringer genast doktorn som direkt sänder henne till Örebro lasarett men hon dör i mjältinflammation när hon efter 1/2 timme kommer dit.

Samtidigt får Far en sådan vända av att han i sin framgång i högfärd brutit med sin syster att han genast skrev ett brev till Hulda och ber att hon skall förlåta honom. Detta sker när hennes dödskamp utkämpas. Hennes man Karl som också var en mild person tar sin hustrus död så hårt att han blir mest sängliggande i nästan ett helt år.

När Far dör händer detta.

Jag kom just hem från Nacka sjukhus där Far vårdades för lungcancer.

Nattsköterskan sa att han inte har långt kvar och att hon ringer direkt om något händer.

En stund efter att jag somnat lägger Inga-Lill sig.

Vi hade alltid sängkammardörren stängd. Plötsligt väcker hon mig och skriker skräckslaget: *“Jag hörde ett ljud och såg hur dörrhandtaget vred ner och dörren öppnades”*.

Trots att jag inget såg, utom att dörren var öppen, så hörde eller kände jag inget över skrällen Inga-Lill spred men jag upplevde det mycket allvarligt. Det förstärktes av att vår skotska terrier Babcy, som bet och skällde och angrep allt, hade krupit så långt in under dubbelsängen hon kunde och ylade ynkligt i ett entonigt utdraget jämmertjut.

Så hade hon aldrig någonsin förr gjort och heller inte senare. Inom någon minut ringer nattsköterskan och sa: *"Jag satt hos Din Far och han dog nyss"*.

En gång på ett LRF-möte satt jag bredvid Far när han plötsligt puttar mig i sidan och säger:

"Gustaf, några bänkar snett bakom mig till höger sitter en man och tänker onda tankar om mig. Vänd Dig om och se efter vem det är".

Jag vänder mig om och när mannen som är pamp i en grannsocken får se att jag ser på honom blir han blossande röd i ansiktet. Han hade en mängd förtroendeuppdrag och var en av dem som ofta yttrade sig offentligt. Några gånger har jag varit med om att han har blivit väldigt hårt attackerad vilket inte synes ha berört honom det minsta. Aldrig någonsin har jag sett honom rodna. Så han tänkte nog onda tankar om Far.

Far hade ett gott djursinne och tyckte särskilt om hästar. När han väntade på tåget på Knivsta station kommer ett tåg som skall passera stationen, från andra hållet kommer på samma spår en skenande häst som Far ser är hans egen. Far slänger sig genast mot hästen och lyckas få tag i betslet och rycka undan den alldeles framför det framskridande tåget. Hästen hade skenat för en av Fars anställda vilket Far inte visste då.

Jag har Uppsala Nya Tidning med detta men följande saknas. När Far tog hästen blev påkänningen så stor att kängornas sulor slets av så att bara ovanlädret fanns kvar. På den tiden använde även män snörkängor som gick långt upp på smalbenet.

Två paralleller

När vi i 1950-talets mitt tröskade på åkern mitt mot infartsvägen till Hässlingby körde Hans trösken och jag och en man gick vid sidan. Det blev stopp i hacken varvid mannen sekundsnabbt försökte rätta till det under drift. Hacken drog in hans arm som hackades sönder i några cm långa-bitar nästan till armbågen men allt hängde kvar och räckte till marken. Tummen var det enda vi hittade på åkern.

Gustaf i vagnen och Almqvist lastar

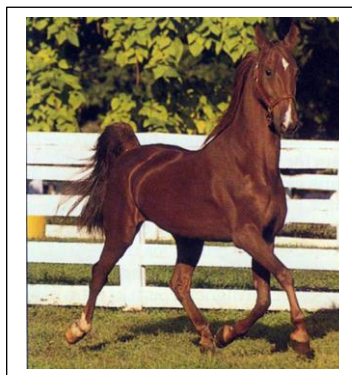
När jag sprang och ringde efter ambulans startade jag så snabbt att båda mina snörskor ramlade av på startplatsen. Utan att känna något sprang jag först nästan 100 meter i vass stubb och sedan 100 meter på grusväg. Först när jag hade ringt till ambulansen märkte jag att jag tappat skorna för då gjorde fötterna mycket ont. Den skadade mannen hade enligt egen utsago inget ont för han var chockad av smärtan.

Hunden Babcy ovan har jag flera gånger sett starta från grus som det ibland sker i tecknade serier. D v s gruset åker undan och hunden står kvar en mycket kort stund.

När Far samtidigt ägde och drev några gårdar åkte han gigg mellan gårdarna efter halvblod som kunde springa fort i mil. Fjädrarna på Fars gigg var mycket lägre än engelska kungens som körde själv på lustturerna med älskarinnan. Giggan är enaxlad med långa fjädrar, höga hjul och bekvämt säte, Fars gigg på Hässlingby var en vacker engelsk

men det finns också fula lådor typ Tidaholmare. De var så höga att de gungade nästan alltid väldigt mycket så det var särskilt, efter trumpethästar, väldigt roligt att åka fort i dem.

När de trumpetar lyfter de svansen i en hög harpobåge, såsom vår halvvarab Hippo gjorde, med ändå mer grandios svansföring då han visade upp sig i hagen på Smebybacke.

Georg IV på väg till Brighton

hans stora nöje. När löpa fritt eller skena så länge och så många gånger den ville utan att bli slagen gick den fortsatta inkörningen alltid bra. Särskilt minns jag en skimmel som var så vild att det gick inte att få in henne i stallet trots en säck över huvudet. När hon var inkörd sålde Far henne till en skogskörare i Sorunda som flera år kom och tackade Far för den fina skogshästen.

När Far på senare år trappat ner köpte han några gånger på slakthuset hästar som skulle slaktas för de inte gick att köra in. Fars inkörningar skedde oftast i slädföre på en åker under hästen fått

Kanske från egna tunga erfarenheter ömkade Far för drabbade. När Meeths på Årsta 1932 avskedade med direkt avflyttning, djurskötaren Gustaf Olsson, för att hans två söner gått med i SSU, sökte han bostad hos Far som lovade att Olsson skulle få hyra när en lägenhet blev ledig. Under väntetiden bodde de hos en annan hyresgäst. Om det skriver Olssons dotter Birgitta Kings och Henry Hall i Haningebygden 2003 nr 2.

För att bli av med socialfall gav en del hemkommuner helt lagligt ändå in på 1950-talet dem ett torp eller dylikt som de blev ägare till i en annan kommun.

Österhaninge gav på 1930-talet en man vid namn Setterqvist ett urdåligt torp på Gotland. Mannen var skötsam men efter en kort tid i AK-arbete hade han så ont i kroppen att han inte kunde arbeta, kanske fibromyalgi. När de inte klarade sig på torpet skrev han till Far och bad att få hyra och det fick han. Men snart gav kommunen honom omkring 1950 ett nytt dåligt torp på Gotland men då sade Far till honom att hör av Er i god tid när Ni inte klarar Er så får Ni hyra igen.

Det fick han till stor förtret för många S-politiker som styrde kommunen men också för borgarna.

När södra Handen byggdes ut runt 1960 ville en avvikande ungarl som måste flytta hyra hos mig som då tagit över efter Far. Jag ville bryta mot Fars, som jag senare förstått, goda gärning att hyra ut till drabbade människor så jag svängde mig med att jag får ingen tom lägenhet inom en snar framtid. När han avvisats flera gånger sade han:

"Så där illa skulle Din Far aldrig ha betett sig!"

Sedan hörde han aldrig mer av sig.

När kyrkoherden 1930 gjort något gräsligt, utöver att han betalade sent för ved han köpt, och försökte pruta med att det var för lite ved, sade Far åt honom att skulle klaga vid leveransen och inte när veden var uppeldad. När prästen fortsatte likadant sade Far åt honom;

"Så där gör inte en kristen."

Jag minns väl hur Mor och Far och vi två gick till prästgården en varm sommardag och hur prästfrun ideligen före dopet frågade om vattnet var för varmt eller för kallt.

Flera körde utan ljuddämpare så deras höga ljud störde många bofasta.

Mer om släkten

Andra på farmors sida. K9 och 10 är Fars kusiner och S1-4 Gustafs syslingar

K9. Bertil Jansson, BJ, var son till Tilda som är dotter till min farmors bror häradsdomaren Per-Adolf Persson i Gräve och gift med urmakare Jansson i Örebro.

BJ var svensk mästare i kulstötning på 1920-talet och var lektor eller revisor i Norrköping.

K10. Gustaf-Adolf Johansson, G-AJ, 1900, död runt 1980, son till Anna som var dotter till min farmors bror Per-Adolf Persson i Gräve och gift med spannmåls- och grosshandlaren Karl Johansson, Örebro.

G-AJ var på 1940-talet läkare på Ersta diakonianstalt samt 1949-65 överläkare och chef för Stockholms Sjukhem som är Sveriges finaste sjukhus. De vårdar kungahuset förutom kungen som vårdas i London. G-AJ besökte Far flera gånger på 30-talet. Jag har som vuxen träffat honom en gång då han 1968 besökte Hässlingby och då gav han mig minnesboken om Sjukhemmet. På s 117 står att de hade en del långliggare som delvis måste betala patientavgifterna själva. En kvinna var mot delvis egen betalning inlagd i nästan 60 år i ett sträck.

S1. Gunnar Thyresson, GT, 1912-84, var son till **K1** som är son till min farmors syster Edla och bror till **S2** och **S3**. GT var hovrättsråd 1957-61, MO, 1961-68, JO 1968-76 och var 1976-82 krigsvetenskapsakademiens förste civile styresman.

GT var ordförande i Karlfeldtssällskapet 1977-84. Jag har aldrig träffat honom.

S2. Nils Thyresson, NT, 1915-2008, bror med **S1** och **S3**. Professor i hudsjukdomar, dermatologi, på Akademiska sjukhuset i Uppsala. I mitten på 80-talet hade SvD en artikelserie om internationellt uppmärksammade nutida svenska läkare.

En handlade bara om NT därför att han var först eller bland de första i världen som hävdade och kunde bevisa att hudsjukdomar kan vara psykosomatiska. Jag har inte träffat honom.

S3. Göran Thyresson, 1915-2010, är bror till **S1** och **S2**. Han var advokat i Skara och slakteriföreningen Scan Västs jurist. Jag har träffat honom en gång på Rotary.

S4. Sigvard Andersson, SA, 1928, är min sysling. Brorson till **K3** och son till Fars kusin Karl i andra äktenskapet. SA var agronom och blev i 30-årsåldern vVD för Slakteriförbundet och då träffade han i Italien några italienare som kom ihåg Karl Kumlin, **K3**, för hans heta temperament mer än 20 år efter att han flyttat därifrån.

På sommaren mellan år ett och två i agronomutbildningen praktiserade SA hos Enköpings Lantmän och såg att deras administration var så ineffektiv att han gjorde ett rationaliseringsprogram som lämnades in i en pågående riksomfattande tävling om effektivisering av Lantmannaföreningarnas administration som Enköping/SA vann.

Andra sommarferien anställdes han utifrån detta av Slakteriförbundet för att rationalisera deras administration men eftersom den var mycket större och rikstäckande hann SA inte göra det färdigt den sommaren så han slutförde det sommaren därpå.

Det blev så bra att han erbjöds fast anställd trots att han hade ett år kvar till examen.

När han efter flera år firades i samband utnämningen till vVD sjöngs skämtnidvisor om att han kallade sig agronom utan att vara det så då gjorde han fjärde årets tentor.

SA blev 1970 den nybildade slakteriföreningen Farmeks VD. Farmek bildades av slakteriföreningarna i Östergötland, Södermanland, Närke, Västmanland, Uppland och södra Gästrikland. SA bröt direkt de geografiska handelsområden som skåneföreningarna drivit igenom - det värsta var att Stockholm- och Göteborgsföreningarna fick inte sälja något där för det hade skåningarna tagit som monopol – så han köpte Essmans Charkuterifabrik i Linköping och konkurrerade mot landets alla föreningar.

Detta gjorde SA mot både skåningarnas och Slakteriförbundets VD:s starkt uttalade motvilja. En kort tid efter köpet av Essmans startade SA/Farmek i några veckor en mycket stor lågpriskampanj i hela landet.

Strax efter införde regeringen Palme ett tvåårigt prisstopp från vilket bondehataren Palme vägrade att ge Farmek dispens. Det kostade Farmek flera tiotals miljoner och det fick SA bära ansvaret för så han avgick på egen begäran. Därefter blev han först LRF:s observatör i EG och sedan var han samtidigt VD för både Oljeväxtodlarna och Svensk Spannmålshandel.

Essmans försäljning är kvar i hela landet så SA:s verkligt stora insats är att han inifrån bonderörelsen i ett mycket starkt motstånd från Slakteriförbundets stora ägare och VD ha brutit deras monopol. Vi har träffats många gånger och träffas än.

Personer från både farmors och farfars släkt.

Olle Johansson, född 1934 är son till min kusin Helmer som var son till Fars syster Augusta. Helmer och brodern Bengt drev efter samfälligheten Järnboås hytta till sent 1930-tal.

TV 4 firade i tidigt 2000-tal en julfest i den till bostad ombyggda hyttan som tidigare tillhört vår släkt. Jag och mina syskon har sett utslag i Järnboås hytta. Då spettar man håll i masugnens botten varvid det glödgheta guldröda järnet gnistrande rinner till kokillerna i färgförändring till svart tackjärn.

Fast Helmer och Bengt bara var 25 och 22 år när Far behövde borgen för Hässlingby gav de störst borgen.

När Olle bara var 14 år körde han av vägen med motorcykel och förlorade ett ben nedanför knät. Civilingenjör, anställdes först på traktorfabriken Bolinder-Munktel i Eskilstuna innan Volvo köpte det och efterträdde omkring 1970 Bo Ekman, Tällberg Foundation, som VD för Volvo i Skövde. Efter några år blev han VD för Volvos alla tillverkningsfabriker i hela världen dock inte för monteringsfabrikerna.

Olles examensarbete på KTH handlade om hur man för att minska arbetarnas förslitningsskador kan bygga fabriker i tunga industrin helt utan tunga lyft. BM skulle då bygga ny fabrik så han anställdes direkt efter examen för att bygga den så han byggde redan i 25-årsåldern världens första fabrik i tunga industrin helt utan tunga lyft.

Som VD för Volvos alla tillverkningsfabriker bodde han i Skövde och besökte mej på Smebybacke, den gård jag köpte i Västergötland år 1969, några gånger. En gång i Fiats största lastbil för han ville köra konkurrenternas stora entreprenadmaskiner för att ha egen erfarenhet om hur de är att köra.

Torsten Hallman, född 1939, son till min kusin Anny som är dotter till faster Emma *“med ett hoppare- och ett dansareben”* var fyra gånger, 1962-67, individuell världsmästare och fem gånger, 1963-67, världsmästare i lag i motocross 250 cc.

Därtill tog han 66 silver och brons i VM, totalt 75 VM-pallplatser. En tidning om enduro, svår terrängkörning med motorcykel, skrev 2010 att efter Stenmarks 86 OS- och världscupssegrar och 69 silver och brons, totalt 155, var Torsten Hallman då den segerrikaste svensken någonsin i VM. Honom har jag träffat några gånger.

Efter karriären blev han generalagent i USA och Europa för japanska motorcykeln Yamaha men i finanskrisen 1992 förlorade han hela företaget till en s.k. riskkapitalist men det var i full drift 2010 och hette då i både USA och Europa Hallman Motor.

Helena Persson, 1969, är dotter till min kusin Britta som är dotter till Fars bror Karl. Helena har vunnit sju SM i hästhoppning men de bästa ryttarna deltar sedan länge inte i SM men hon har vunnit över dem några gånger i andra sammanhang och hon har flera gånger varit reserv i ridlandslaget. Helena var prinsessan Madelaines ridlärare. Omkring 2000 byggde hon på ofri grund sitt ridstall på Husby i Österhaninge. Jag har aldrig träffat henne

Siggebodasläkten

De flesta faktauppgifterna är från min guidade tur på Siggebohyttan 1995. Då angavs att redan 1539 äger Olof Nilson Siggebohyttan och att han dog där 1593. Gården blev kvar i hans släkts ägo till 1901 vilket gör att alla släktled är bevarade från 1539.

Den som ägde Siggebohyttan kallades i generationer Siggebyttan. Deras storhetstid har nog varit när **A-D** var Siggebytter. Min farfars farmor Kerstin Olsdotter, KO, var dotter till **A** och syster med **B**. KO:s efterkommande beskrivs på sid. 7-9 i denna skrift.

Siggebohyttan, från 1910 ägt av Örebro läns museum, är ett museum om hur rika bergsmän levde i mitten av 1800-talet men de flesta släktinventarierna och väggmålningarna spreds när gården såldes. Mycket har man lyckats återskaffa men många föremål och en del väggmålningar kommer från annat håll.

A. Olof Persson, 1719-1802, drev gården som till 1784 låg nere intill sjön Usken. Han tyckte så illa om den 38 m långa tvåvåningsbyggnad sonen byggt på den stora höjden några hundra meter från gamla huvudbyggnaden så att den helt dominerade bygden att han aldrig gick in i den trots den mycket vackra utsikten mot Usken. Detta därför att han menade att man inte får vara högfärdig bara för att det går bra för en.

B. Sonen Anders Olsson, AO, 1759-1818, ägde gården från 1784. Han var bror med min farfars farmor Kerstin Olsdotter. Omkring 1800 byggde han många hus och det 83 meter långa fähuset. (Mitt slaktsvinsstall på Smebybacke är 102 m.)

Fähuset och flera av de övriga byggnader är rivna sedan länge. Hyttornas väldiga behov av träkol gjorde att på den tiden var bergsbruket en mycket stor transportorganisation och det förklarar det stora fähuset. Utöver gården efterlämnade han flera hytt- och gruvandelar och 20 000 riksdaler silvermynt. Det var på den tiden väldigt mycket pengar.

AO blev änkeman med 14 barn och gifte om sig med en bergsmansänka som också hade 14 barn men en del hade nog dött dessförinnan. Enligt C-AA nedan var AO så sträng att de yngsta barnen aldrig vågade tilltala sin far, ville de något gömde de sig bakom modern som fick framföra deras önskan. Han betalade sina drängar bra men arbetsdagen började vid tre-tiden på morgonen.

AO fick tillnamnet Kejsar-Anders.

C. Anders Andersson, AA, 1801-70, son till **B** och kusin med min farfars far. AA var den mest framgångsrika Siggebyttan och fick 17 barn varav sju blev vuxna.

Jag minns att vid ett besök 1980 låg kassaboken uppslagen och sidans sammanräkning var 50 000 riksdaler och årsomsättningen var 1 miljon. Vid döden 1870 ägde AA utöver gården andra skogar och var hel- eller delägare av 20 gruvor och masugnar, alla var små för det var bara 5 mil till vattendelaren Kolbäcksån, Han efterlämnade 200 000 i silvermynt som då var oerhört mycket pengar. (I tidigt 1900-tal fick Sverige den 1 000:e miljonären.)

Enligt C-AA nedan var AA miljonär 1860 men han borgade för många och förlorade därför under de svåra nödåren 1867-68 nästan hälften då många gick i konkurs.

D. Per-Erik Andersson, 1836-87, var son till **C** och syssling med min farfar. Han var riksdagsman för bondeståndet men dog redan som 51 åring i cancer. Hans yngste bror Israel övertog gården och blev släktens siste ägare av Siggebohyttan. Efter hans död 1901 styckades Siggebohyttan och Örebro Läns Museum köpte byggnaderna 1910.

Israel Anderssons son Gustaf-Adolf Rune föddes på Siggebohyttan 1882 och dog i Stockholm 1969. Rune var geodet och precisionsavvägde 1910-39 nästan hela Sverige och var 1939-49 professor i Rikets allmänna kartverk. Han var professor på KTH 1945-52 samt president i Internationella Sektionen för precisionsavvägning 1948-51.

E. Carl-August Andersson, C-AA, 1844-1912, var min farfars syssling och **D**:s bror. C-AA tog studenten och var sekreterare i Evangeliska Alliansens svenska avdelning. Den var protestantisk och bildade efter andra världskriget med Katolska kyrkan Kyrkornas Världsråd.

C-AA var en stor idealist och gifte sig 1870 med sista kvinnan i adelssläkten Meijerheim, Ulrika Natalia Teresia. Släktens svärdssida skulle utgå med hennes ogifte, icke giftasvillige farbror, så släkten skulle utdö om hon inte fick barn.

Även Ulrika var mycket stor idealist och liksom C-AA rik. Adelsnamnet skulle bevaras genom att uppfylla jorden med barn och de kallade sig Andersson-Meijerheim, AM, för vilket C-AA fick uppbära mycken smälek. Men om barnantalet bestämde Vår Herre annorlunda ty de förblev barnlösa.

När ödets grymhet till fullo insågs blev hon 1875 föreståndare för arbetshemmet för kvinnor i Stockholm. Båda avled i Paris.

Uppgifterna nedan är ur C-A Andersson-Meijerheims bok Flydda dagar om enbart Siggebobyttensläkten. Far bestämde att vår bok skall följa äldste sonen så Karl-Axel har den. Min bror Bengt köpte för länge sedan en för 1100 kr och jag tänkte köpa en omkring 1985 men då den kostade 3 000 kr avstod jag. I den står: *"I släkten var man läskunniga från omkring 1640 och många i släkten sades vara väl förståndiga"*.

Siggebyttarna blev gamla, på 1600-talet blev tre över 80 år och på 1700-talet blev ett par 100. Flera var trots rikedomens slagskämpar. På 1700-talet dömdes en Siggebytte till döden för dråp men han benådades i hovrätten mot ett mycket högt skadestånd.

Hjalmar Bergman skriver i Markurells att en förfader hängdes för dråp. Till sent 1800-tal processade Siggebyttarna ofta liksom andra framgångsrika bergsmän. Bergsmannen var sparsam och mån om sin rätt och processlysten och det är en stor skillnad mot de fattiga och fogliga bönderna. (I Västergötland processa de rikare skogsbönderna men de fattigare slättbönderna höll sams enligt min erfarenhet). Bergsmän ledde flera frihetsstrider, Engelbrekt var från Fagersta bara några mil norr om Linde.

Makarna A-M gav från 1875 fattigbjudningar i Stockholm, startade Soldatmissionen 1876, Herberget för husvilla män 1878 och verkade jämsides med Stadsmissionen.

De startade några år senare liknande verksamhet i London men sin stora livsuppgift fann de genom att i Paris i början på 1890-talet öppna, bekosta och driva ett hem där de skulle rädda stadens många fallna kvinnor från deras syndiga liv.

Det blev nog mest de lite äldre och utslitna som kom dit men de slapp ju ändå att svälta ihjäl ute på gatan. De drev detta hem ända tills Ulrika dog 1922 så de utförde dessa verkligt goda gärningar för sina hårdast drabbade medmänniskor i nästan ett halvt sekel.

Om de frireligiösas humanistiska arbete och ateisternas låga insatser i det

Minnenas Television sände 2012 en repris där förre statsministern Tage Erlander, (s), var gäst i ett av Hagge Geigert ofta personligt närgångna underhållningar.

Hagge: *Du tror inte på Gud.*

Erlander: *Jag kan inte tro på Gud.*

Hagge: *Det gjorde Dina föräldrar.*

Erlander: *Ja de var frireligiösa och mor var så varmt religiös att jag beundrar henne ännu för det. Och glöm inte att de flesta som startade folkrörelserna, arbetarnas fackföreningar, böndernas föreningsrörelser, småfolkets sparbanker och deras politiska partier var frireligiösa och inte statskyrkokristna eller ateister. Och inga andra kan rädda missbrukare från missbruket lika bra som de frireligiösa.*

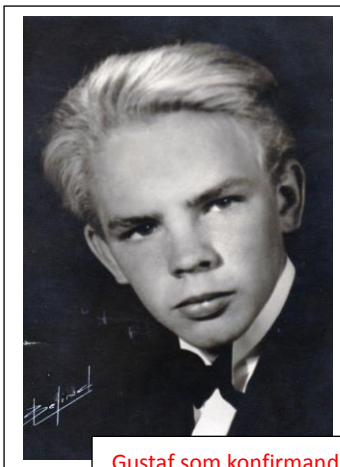
Lite tidigare intervjuades Helle Klein, politisk chefredaktör i AB från 2001, och från 2008 pastorsadjunkt i Nacka, i P1 om den ökade sekulariseringen enligt de som kallar sig Humanisterna och som tagit problemformuleringsinitiativet från de kristna.

Helle förnekade detta och sade att kyrkorna ersätts av mer andlighet i annan form.

Journalisten sade då att de förr kristendomslika hjälpporganisationerna såsom Röda Korset m.fl. nu har sekulariserats vilket Helle höll med om men sade att nästan alla leds ännu av kristna. Journalisten förnekade det men Helle gick igenom de stora organisationerna och visade att de flesta ändå leds av troende kristna vilket intervjuaren då måste tillstå.

Utom i Röda Korset i några år då ateistiske f d Fp-ministern Bengt Westerberg var deltidsarbetande ordförande. På en fråga påvisade han sin offervilja med att säga att han måste ha 800 000 per år för att klara sig trots ev. högre statsrådspension och annat välbetalt. När RK efter några år sänkte arvudet några 100 000 vägrade han förbli ordförande. Att offra sig som lågbetald var utanför hans ateistiska tankevärld.

Något om skrivaren

Gustaf som konfirmand 1946-05-18
för kyrkoherde Åke V Ström

Jag, Bo Gustaf Israelsson, föddes 1931-09-16 som femte av sex barn på Hässlingby i Österhaninge och jag vet på vilken kvadratmeter i huvudbyggnaden jag är född.

Barndomen var lycklig trots att i 1930-talets svåra depression leksakerna var få men vi hade ändå roligt för vi gjorde till exempel leksaksdjur av kottar och tändstickor till benen. På gården fanns några familjer med flera barn så vi hade många lekkamrater.

En rolig lekkamrat var Axel, son till Kalsviks lagårdskarl Pettersson,

för han slösade inte bort sitt förstånd på skolan utan han hitta istället på massor med jätteroliga hyss.

När Acke en gång fick se ett 200-liters tjärfat med avslagen topp som var tomt efter att Far tjärat plåttaken sa han:

”Va ´ mycke tjära det är kvar i fatet, det kan vi ha skoj med på Fars Dag på söndag för då går massor med folk i kyrkan så vi gör hål nere i botten och först lägger vi lite torr halm och sen fyller vi hela fatet med blött gräs och ställer det i rännan för vattenhjulet under kvarnen och tänder på just innan högmässan slutar för då kommer alla gubbarna och kärringarna rännande i full fart på dom ofrysta plöjerna och då får dom lera ända upp till knäna så då får vi jättekul.”

Sagt och gjort. Men när kyrk- och skolvaktmästare Ekstedts tordöns-stämma dånade över nejden: *”Ni måste skynda Er för annars brinner hela kvarnen upp”*, försvann både Acke och skollärare Ahlgrens Kurt så kvar för att bli utskälda blev bara jag och mina bröder Bengt och Erik för vi var uppfostrade till att man ska stå för det man gjort.

Så just då var det inget nöje att se lera till knäna på Ekstedts frack och kvinnornas fina klänningar för alla gubbar och nästan alla kvinnor råskällde men Far som gillade spänning blev strax glad för kvarnen med virket och annat hade ju inte brunnit upp.

Men dagen efter blev det ändå värre. Bengt gick i fyran och jag i trean för fröken Wallin och ingen kunde skälla som hon. Men hon gladde sig kanske ändå för uppsträckningen blev ganska kort. Det var ju bara Ekstedts frack och kyrkans kvinnor med sina fina klänningar som fick lera upp till knäna och det gladde kanske henne på sista året före pensionen.

Hela familjen på Hässlingby år 1950

Övre raden: Karl-Axel, Gustaf, Erik, Bengt och Anna

Undre raden: Mor Matilda och Far Axel

Karl-Axel dog 27 juni 2014

Foto: Bertil Lindström som bodde hos sina föräldrar i Hässlingbys norra flygel

Ett annat roligt minne är om min alltid snälle och dansanta äldste bror Karl-Axel och som var mycket omtyckt av flickorna men det tycks han inte ha missbrukat.

Som tonåring måste han mjölka korna när mjölkerskan fru Gravin hade sin fridag. En gång när Far skulle mäta ut mjölk till gårdens folk fanns ingen mjölk att mäta ut.

När Far kom in i kostallet dansade Karl-Axel med kvasten istället för sina rara flickor och det hade han gjort hela tiden trots att korna råmade. Då skällde Far, som nästan aldrig skällde i familjen och Mor skällde ändå mindre, ut Karl-Axel så häftigt att han svor. Det är den enda gång som någon av oss barn har hört Far svära för i vår familj svor vi aldrig och inget barn har fått mer än två örfilar sett över alla uppväxtåren.

Far berättade gärna historier fast då fick svordomarna vara med och så även i denna om Nicklas Sundberg, ärkebiskop 1870-1900, som trots yrket svor ofta och kraftfullt:

På visitation hos en biskop som drack för mycket serverade biskopinnan brännvinet i halvstora supglas som hon köpt för att minska biskopens supande. När hon hällde i åt ärkebiskopen sade hon att hon hade köpt så små glas därför att biskopen ville prompt ha så små. Då avbröt ärkebiskopen henne med: "Ja, ja - näst efter hymleri och gudlighet är små supglas det djävligaste jag vet."

Ärkebiskopens yttrande finns i en mildare form i Pelle Holms Bevingde ord, s 237, tolfte upplagan, 1964, Bonniers.

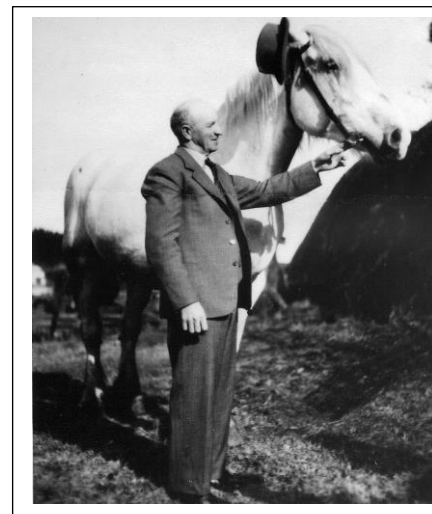
Det här är inget särdrag hos oss för jag tror inte att jag i verkligheten hade hört många kvinnor svära förrän i 20-årsåldern för trots att vi bodde så nära Stockholm hade inte kultureliten hunnit beröva folket på landsbygden ordens vanliga innebörd genom att för ofta ersätta de vanliga orden med svordomarnas nästan alltid negativa betydelse.

På Hässlingby fanns hästarna och mest minns jag 190 cm höga Grälle och som vägde över 1 ton. Far köpte 4-årige Grälle 1938 av ett åkeri i Stockholm som sålde Grälle för han var redan öm i framhovarna men det botade Far genom att skära sönder bildäck och Grälle fick dem istället för järnskor så efter ett halvår var och förblev ömheten borta.

Grälle var urstark och mycket arbetsvillig så hade till exempel ett gödselåks medar fastnat i gödselstadens jordgolv så backade han av sig själv så långt bak i skacklarna det gick och ställde alla hovarna på spets och slängde sig framåt och då åkte allt med.

Vid parkörning hade Grälle alltid svängels kortaste part och parhästen en längre eller den längsta parten (svängeln fördelar kraften så som hävstänger gör) och om parhästen drog för dåligt så gav den annars alltid snälle Grälle parhästen en lätt spark i sidan eller ett bett i bringan och parhästen förstod alltid vinken och drog genast som den skulle.

En gång när Far sådde ärter på Albygärdet hade han ställt ut säckar om 100 kg på det beräknade avståndet till nästa fyllning. En gång när Grälle hade en säck alldeles intill sig sträckte han sig och tog säcken i munnen och bar den till Albyån och tillbaka och ställde den på samma plats så han bar den drygt 400 m i munnen. Detta såg jag, Gustaf Israelsson, när jag för att klämma ihop jorden så att ärterna fick närkontakt med jorden och dess fuktighet och för att minska avdunstningen körde välten draget efter såmaskin.

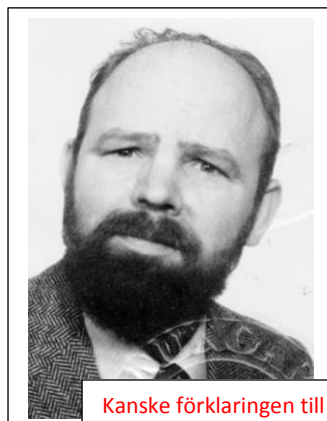

Men hösten 1949 tappade 15-årige Grälle tvärt matlusten helt så han ville inte ens äta havre och när han inte fått tillbaka matlusten efter några veckor slaktade Far honom.

Grälle vägdes före slakt och vägde 970 kg trots att han hade magrat ganska mycket de veckorna så i sin krafts dagar vägde Grälle ganska säkert rätt mycket mer än 1 ton.

Vintern 1979 tog tyska polisen mig för att vara Andreas Baader, ledaren för Baader-Meinhof-ligan. Hela vår familj var på väg till skidorten Sant Anton i Österrike och när vi skulle byta plan i München tyckte vi att det var konstigt att det inte fanns några plan på banorna men istället bilar med vattenkanoner. Vi trodde nog att det var normalt.

Men när jag satte första foten på marken stack två poliser snett från sidorna sina k-pistar i magen på mig och sa att jag var Baader och förde mig med händerna i luften in i ett rum där jag med en hand fick ta fram passet och sedan händerna upp igen men de rörde mig inte på något sätt. Kanske var de rädda för att jag hade sprängämnen på kroppen. Polisen visiterade min 5-åriga Pers nallebjörn så noga att de till och med skar upp den så då gallskrek Per hela tiden och en 5-årig pojkes skrik kunde inte ens den tyska polisen få tyst på. Det tog bara en liten stund för dem att se att passet var äkta så jag släpptes direkt men på den korta stunden hann de kroppsvisitera min fru och alla tre barnen.

Kanske förklaringen till Münchenincidenten?

Hade jag fått panik och försökt fly hade de kanske i värsta fall skjutit ihjäl mig.

Som 22 årig hade jag gått två vinter- och sommarkursen på Önnestads folkhögskola och vinterkursen på Önnestads lantmannaskola och gjort lumpen på A1 i Sundbyberg.

Ett halvår var jag lantbrukslev på en toppmodern gård i det lummigt vackra Surrey 25 km söder om London, sommaren efter arbetade jag på Statens försöksgård Ugerup 10 km söder om Kristianstad och tredje sommaren på en gård 10 km från Linköping.

Manor Farm

På Manor Farm i Surrey fick jag för första gången närkontakt med en mycket framgångsrik storstadsbo som, om jag förstod honom rätt, längtade efter ett annat verkligare liv.

Mr Cowfeild, taget namn, var ekonomidirektör hos Arthur J Rank som var Europas då största filmproducent och deläggde gården med några andra Londonbor.

Han var den ende av dem som arbetade på gården och det skedde en dag varje vecka och den dagen började alltid med att han spred gödsel även när vi inte spred gödsel.

Han körde alltid gödselspridaren även då vi spred gödsel *på riktigt* och krånglade mekaniken så stack han ibland ner sina små frökenhänder i gödseln och ansiktet sken upp av lycka. Men då han klappade en ko ställde han sig så långt ifrån som möjligt.

Manor Farm, Surrey, England

Huvudbyggnaden var fränsåld och var en skola där cirka 30 unga judar och judinnor som skulle emigrera till Israel lärde sig både hur man administrerar och leder ett land och även en del praktiska yrken så en vecka i taget arbetade 1 av dem i den toppmoderna ladugården med de cirka 50 korna men de deltog aldrig på åkrarna eller i några andra arbeten. De arbetade bra trots ovanan vid kor och var lätta att få kontakt med men tyvärr hade skolan tvingats införa besöksförbud för utomstående så jag träffade dem bara i arbetet.

Jag har sett växterna växa!

På Ugerup frågade körkarlen om jag vet att Gudarna såg att gräset växte och jag sa ja.

Då sa han: *“Följ med mig ut i natt, men vi måste vara ute innan solen går upp, så har Du fått se det.”*

Jag följde honom ut nästa natt och fick se!

Ugerups lätta sandjord hade för skorpbildning så lämplig mullhalt att den bildade mycket snabbt en hård spröd skorpa som upplöstes nästan direkt av ett kort solsken.

Det fick jag se på Ugerups odling av den äkta vita mjälla sparris (inte den skalade gröna sparris som kallas vit men ändå är träig) då körkarlen alla nätter gick ut före solens uppgång och skar av de underjordiska stjälkar som krökta mot skorpan med en låg kulle visade var den finns.

Misslyckandes han trängde blixtnabbt som ett under en centimeterlång helt vit stjälek upp ur jorden men den blev snabbt grön och lite träig.

Upplevelsen var så väldig att jag gick ut med körkarlen flera nätter i två månader.

Och jag har kört traktor med tömmar!

Det var i potatisupptagningen på Ugerups lösa sandjord för där blev potatisupptagarens ena hjulspår så djupt att ett framhjul på traktorn som drog potatisvagnen höll sig nästan själv i spåret.

För att föraren skulle kunna hålla hjulet kvar i spåret var tömmens ena ände fäst på rattens ena ytterkant och andra änden på rattens andra ytterkant. Höll hjulet på att gå ur spår måste föraren, som tömde potatiskorgarna på vagnen, blixtnabbt med tömmarna styra traktorn rätt. Att i två veckor hela dagen ständigt gå i lös jord och hela tiden tömma potatiskorgar om 20 kg i vagnen och samtidigt styra traktorn är det tyngsta arbete jag någonsin gjort.

Hösten 1953 arrenderade jag med min syster Anna och hennes man Hans Hässlingby.

Vi hade mycket god sämja i hela arrendetiden och även när vi slutade samarrendet våren 1959.

Därefter arrenderade jag Hässlingby till våren 1969 men 1967 sålde sterbhuset Hässlingby till kommunen så 1967 köpte jag Smebybacke i Moholm nära Mariestad men jag tillträdde inte förrän 14 mars 1969.

Smebybacke ligger i Moholm efter väg 201. Gården var svårt nedgången vid inköpet 1967. Den blev med tillköp 170 ha åker och hade som färdigutbyggd 3000 slaktsvinsplaster.

Jag renoverade huvudbyggnaden till hög standard, renoverade alla andra hus. Byggde det 102 m långa slaktsvinsstallet och 2 gödselbrunnar om tillsammans 5350 m³, då Sveriges största på lantbruk och byggde en biogasanläggning som processade all gödsel till metangas, byggde fem

spannmålssilo för 1 200 ton vete med tork i fyra av dem. Jag täckdikade 132 ha och jag har med 5 000 m³ sten och grus gjort gårdsvägarna farbara även i tjällossningen.

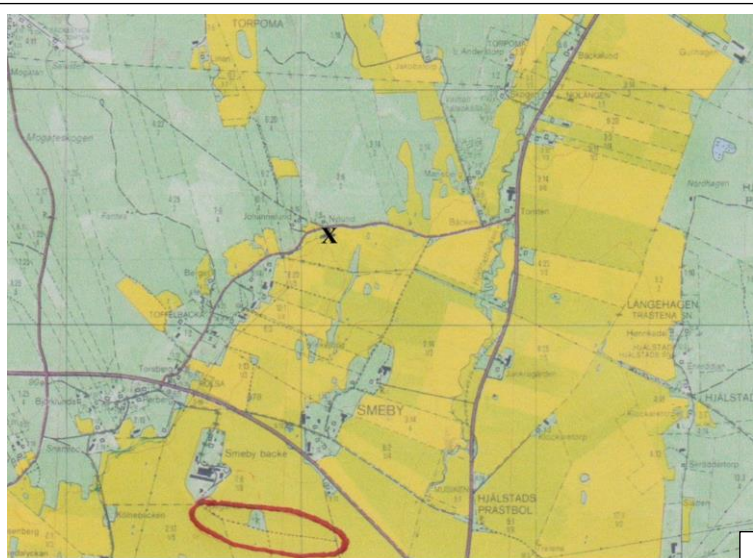
En klurig västgöte var Fritz som hyrde mitt torp vid Smeby Grindar som låg i krysset på kartan på nästa sida. De öppnades och stängdes när tåget Mariestad-Moholm, Måsa-Maja, som gick över en stor mosse, korsade vägen och han berättade om alla möjliga förunderliga saker.

Långt innan jag flyttade till Smebybacke blev Fritz, som det sades på bygden, så less på livet att han skulle ta livet av sig så för det ändamålet köpte han en dynamitgubbe. Men han satte den inte i munnen utan lade den på pannan utan täckning så den mesta energin gick upp i luften men det lilla som tog gjorde att från den stunden berättade han om de förunderligaste oftast sekelgamla saker och händelser och historier och helst om Karl XII och slaget vid Poltava som en del historiekunniga ansåg vara ganska rätt.

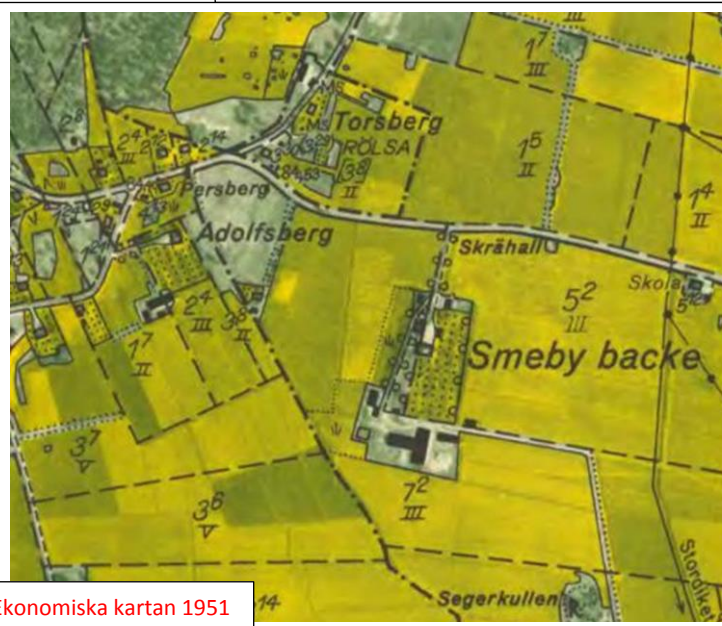
Jag trivdes mycket bra med de kluriga västgötarna men på sommaren 1992 förlorade jag i det årets mycket stora finanskris med dess mycket höga räntor Smebybacke så då flyttade jag först till Dalstorp i Småland och 1994 tillbaka till Stockholmstrakten.

Smebybacke i Moholm vid väg 201, gamla 201 syns mellan gården och nya 201, 700 m väster om Hjälsstad kyrka.. Smebybacke slutar med det gula rapsfältet vars vänstra kant i bilden är 400 m. Kameran ger fel proportioner.

Utdrag ur Lantmäteriets Gula kartan där jag med rött ringat in den väst-östra delen av de åkervägar som jag byggde. Mitt på den börjar den cirka 700 m långa nord-syd-delen. Tillsammans med vägarna omkring byggnaderna är de knappt 2 km vartill kommer flera 100 kvm nybyggda gårdsplaner. Järnvägsbankens cirka 2000 kubikmeter grus körde jag hem och använde vid bygget av gårdsvägarna. På kartan syns vid krysset, där Fritz bodde, att på granngårdarna är järnvägsbanken kvar.

Ekonomiska kartan 1951

SJ provkör snabbtåg i hög hemlig fart på den några mil långa Moholms-rakan som kallas så för SJ hade till c:a år 2000 en utvecklingsavdelning för snabbtåg i Moholm

Smebybacke ligger lite ovanför M i Moholm. Väg 201 syns på fotot direkt framför Smebybacke och väg 200 ligger cirka 700 m öster om Smebybacke. Hjälstads kyrka ligger där dessa två vägar korsar varandra.

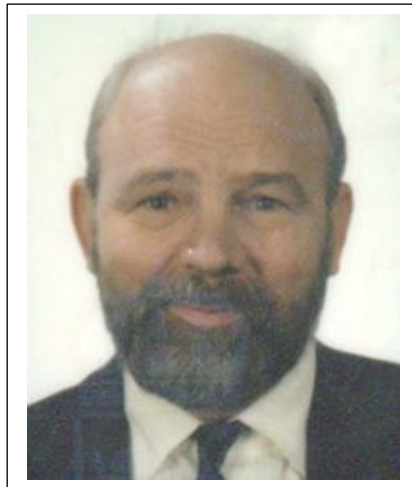
Om hur förunderligt vi lever våra liv förundrar mig lika mycket nu som det alltid gjort!

Om det skriver Karin Boye, dikten bör läsas högt och vers två måste viskas fram:

*Så drivs vi, vilsna själar, fram från lägerbål till lägerbål,
vet ingenting om nästa rast och ingenting om resans mål -
vet, att här växlar natt och dag, tung kväll och väldig soluppgång,
och att vår resa än syns kort och än för obarmhärtigt lång*

*Jo, vi vet mer: En sömnlös natt
lyssnar vi tyst i hemlig skräck
in i vårt inre, till ett sorl som från en
underjordisk bäck
eller en snäckas svaga sus, där ändå
hela havet hörs,
och i vår bävan slutar vi att fråga
vilken väg vi förs*

*Så drivs vi, vilsna själar, fram från
lägerbål till lägerbål,
vet ingenting om nästa rast och
ingenting om resans mål,
men känner att vårt hjärta dras
oemotståndligt utan val
in mot ett okänt hemmets hav, som sorlar djupt i snäckans skal*

Israelssons på besök hos Sigvard Andersson omkring 1960. F.v. Gustaf, min bror Erik, Far Axel, frun Ingrid med sonen Olof, Sigvard och Mor Matilda.

Författaren som Herodes

Några avslutande bilder

Ett kompisgäng på 50-talet
Gunnar Danielsson, Gunnar Sjögren.
Stig Johansson och författaren

Kamratfest på Hässlingby

Författaren i forskartagen med Karin
Aspberg, f.d. granne på Kalvsvik

